

A hazai vállalkozások pénzügyi helyzetének percepciója és a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklését célzó állami intézkedésekben való részesedés 2021 áprilisában

2021/5

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A hazai vállalkozások pénzügyi helyzetének percepciója és a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklését célzó állami intézkedésekben való részesedés 2021 áprilisában
MKIK GVI Kutatási Füzetek 2021/5

Az elemzést írta:

Horváth Ágoston, elemző, MKIK GVI
Széll Krisztián, elemző, MKIK GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina
ügyvezető igazgató, MKIK GVI

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2021. június 15.

Cím: MKIK GVI
1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Ábrajegyzék.....	4
Bevezető.....	6
Összefoglaló.....	7
1. Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége.....	12
2. Pénzügyi tartalékok szintje.....	17
3. A tevékenység nyereségessége.....	25
4. A piacról való kilépés és a tevékenység felfüggesztésének kockázata.....	30
5. A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele.....	34
6. A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése.....	45

Ábrajegyzék

1.1. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége.....	12
1.2. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége ágazatok szerint.....	13
1.3. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége létszámkategóriák szerint	14
1.4. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége exporttevékenység szerint	14
1.5. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége tulajdonszerkezet szerint	15
1.6. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége a 2020-as árbevétel mértéke szerint ...	16
2.1. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége – pótlólagos külső források nélkül – járványügyi korlátozások esetén, százalék, N _{2020. április} =2541, N _{2020.október} =2420, N _{2021. április} =2120.	17
2.2. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége – pótlólagos külső források nélkül – a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, létszámkategóriák szerint, százalék ...	18
2.3. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége – pótlólagos külső források nélkül – a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, ágazatok szerint, százalék.....	19
2.4. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége – pótlólagos külső források nélkül – a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, tulajdonszerkezet és exporttevékenység szerint, százalék.....	20
2.5. ábra: Alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, járványügyi korlátozások esetén, százalék, N _{2020. április} =2342, N _{2020.október} =2111, N _{2020. április} =2058	21
2.6. ábra: Alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, létszámkategóriák szerint, százalék ...	22
2.7. ábra: Alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, ágazatok szerint, százalék.....	23
2.8. ábra: Alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, tulajdonszerkezet és exporttevékenység szerint, százalék.....	24
3.1. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége.....	25
3.2. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége a saját cég esetén, ágazatok szerint.....	26
3.3. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége a saját cég esetén, létszámkategóriák szerint.....	27
3.4. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége a saját cég esetén, a 2020-as árbevétel mértéke szerint	28
3.5. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége a saját cég esetén, exporttevékenység szerint.....	29
4.1. ábra: A következő félév folyamán az azonos ágazatba tartozó versenytársak piacról való kilépésének megítélése	30
4.2. ábra: A következő félév folyamán az azonos ágazatba tartozó versenytársak piacról való kilépésének megítélése, ágazatok szerint.....	31

4.3. ábra: A következő félév folyamán az azonos ágazatba tartozó versenytársak piacról való kilépésének megítélése, létszámkategóriák szerint	32
4.4. ábra: A következő félév folyamán az azonos ágazatba tartozó versenytársak piacról való kilépésének megítélése, a 2020-as árbevétel mértéke szerint.....	33
5.1.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban, százalék	35
5.2.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között, százalék.....	35
5.1.táblázat: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban a szerint, hogy mekkora volt a 2020-as éves nettó árbevétel, százalék	37
5.2.táblázat: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között a szerint, hogy mekkora volt a 2020-as éves nettó árbevétel, százalék.....	38
5.3.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban létszámkategóriák szerint, százalék	39
5.4.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között, létszámkategóriák szerint, százalék.....	40
5.5.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban ágazatok szerint, százalék	41
5.6.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között, ágazatok szerint, százalék	42
5.7.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban tulajdonszerkezet szerint, százalék	43
5.8.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között, tulajdonszerkezet szerint, százalék.....	44
6.1.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban, százalék, N=2301	45
6.2.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban a szerint, hogy mekkora volt a 2020-as éves nettó árbevétel, százalék	46
6.3.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban, létszámkategória szerint, százalék	47
6.4.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban, ágazat szerint, százalék.....	48
6.5.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban, tulajdonszerkezet szerint, százalék	49
6.6.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban a szerint, hogy ekkor igénybe vettek-e valamilyen támogatási formát, százalék ..	50
6.7.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban a szerint, hogy 2020. március és 2021. március között igénybe vettek-e valamilyen támogatási formát, százalék.....	51

Bevezető

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) konjunktúravizsgálatának célja a vállalatvezetők aktuális, rövid távú üzleti várakozásainak feltérképezése, amely a vállalkozók számára az adatfelvétel idején rendelkezésre álló információkra, szubjektív helyzetértékelésükre támaszkodik. Az elemzésünkben szereplő adatok a GVI legfrissebb féléves konjunktúrafelvételéből származnak: 2021 áprilisában összesen 2790 hazai vállalkozást kérdeztünk meg pénzügyi helyzetéről. Az adatok a járvány második és harmadik hulláma következtében bevezetett korlátozások hatásait is tartalmazzák.

A 2021. áprilisi adatfelvétel eredményei szerint Magyarországon az üzleti bizalom szintje a 2020. tavaszi mélypontot követően folyamatosan javuló tendenciát mutat, 2020 októberéhez képest a Féléves Konjunktúramutató +14-ről +28 pontra nőtt. Megállapítható ugyanakkor, hogy a 2020. áprilisi súlyos mélypontot megelőzően legutóbb 2014-ben, vagy azt megelőzően volt a jelenlegi szinthez hasonlóan alacsony a Féléves Konjunktúramutató értéke.¹

Az elemzésben egyrészt a konjunktúrafelvétel adatai alapján a vállalkozások pénzügyi helyzetének percepcióját vizsgáljuk a pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége, a finanszírozási nehézségek, a pénzügyi tartalékok szintje, a tevékenység nyereségessége és az azonos ágazatba tartozó, közvetlen versenytársak piacról való kilépési kockázatára vonatkozó percepció szempontjából. Az elemzés második részében a vállalkozások koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklésére bevezetett állami intézkedésekből való részesedését vizsgáljuk az elmúlt egy év folyamán, továbbá kitérünk az intézkedések vállalati megítélésére is.

Az elemzésben a pénzügyi helyzetre vonatkozó kérdések vizsgálata során oly módon súlyoztunk, hogy a válaszoló vállalatok mintája a bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulás szempontjából tekinthető reprezentatívnak, a régiók és a foglalkoztatottak száma szerint. Kivétel ez alól a pénzügyi tartalékok létszámtartásra vonatkozó vizsgálata, amely során az alkalmazásban állók számának ágazatok és létszámkategóriák szerinti megoszlása alapján súlyoztunk. Az állami intézkedések vizsgálata során alkalmazott súlyozás alapján pedig a regisztrált vállalkozások számának létszámkategóriák és ágazatok szerinti megoszlása szempontjából tekinthető reprezentatívnak a minta. Az elemzésben a súlyozatlan elemszámokat tüntetjük fel.

¹ [Javuló üzleti helyzet, jelentősen eltérő várakozások - Az MKIK GVI 2021. áprilisi féléves konjunktúrafelvételének eredményei / GVI](#)

Összefoglaló

A vállalkozások pénzügyi helyzete a koronavírus-járvány harmadik hullámának időszakában

Az elmúlt félévre, 2021. áprilusra és a következő félévre vonatkozóan a vállalkozások hasonlóan ítélik meg a pénzügyi kötelezettségek teljesíthetőségét. **A cégek negyede-harmada számára egyáltalán nem jelent nehézséget a pénzügyi kötelezettségek teljesítése egyik vizsgált időszak folyamán sem, további egyharmaduk számára pedig ez közepes nehézséget okoz.** Összességében mindegyik időszak esetén a vállalkozások több, mint 80 százaléka számára legfeljebb közepes nehézséget jelentett a pénzügyi kötelezettségek teljesítése. **A vállalkozások egytizede számára ugyanakkor folyamatosan súlyos nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségeiknek való megfelelés.**

Ágazatok szerint legkevésbé az ipari cégek szembesültek problémákkal a pénzügyi kötelezettségeik teljesíthetősége szempontjából, és legkevésbé ezek a cégek számítanak nehézségekre. A szolgáltató cégek körében kiemelkedően a legmagasabb azon vállalkozások aránya, amelyek számára nagy nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségek teljesítése.

200 millió forint éves nettó árbevétel felett az árbevétel mértékének növekedésével párhuzamosan jellemzően növekszik azoknak a vállalkozásoknak az aránya, amelyek számára egyáltalán nem jelentett/jelent problémát a pénzügyi kötelezettségek teljesítése. **A 200 millió forint alatti éves nettó árbevétellel rendelkező cégek körében kiemelkedően magas az olyan cégek aránya, amelyek számára a teljes vizsgált időszak folyamán nagy nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségek teljesítése.** Az 1 milliárd forint feletti éves nettó árbevétel kategóriákban már rendre 10 százalék alatt van azon cégek aránya, amelyek számára súlyos nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségeiknek való megfelelés.

A tavalyi adatfelvételekhez képest 2021. áprilisban a tartalékok szempontjából jobbnak ítélik pénzügyi helyzetüket a vállalkozások. Különösen jelentős változás, hogy a korábbi 11, illetve 12 százalékos aránnyal szemben 2021 áprilisában már a vállalkozások közel ötöde (19 százalék) arról számolt be, hogy tartalékai több, mint egy évre elegendőek a pénzügyi kötelezettségek teljesítéséhez az érvényben lévő járványügyi korlátozásokat figyelembe véve. A hazai vállalkozások közel harmada (28 százalék) azonban jelenleg is legfeljebb 2 hónapra, közel fele (43 százalék) pedig legfeljebb 3 hónapra elegendő saját tőkével rendelkezett a koronavírus-járvány harmadik hulláma idején érvényben lévő járványügyi korlátozások időszakában a velük szemben fennálló pénzügyi követelések teljesítéséhez. 2020 áprilisában azonban ezek az arányok még rendre 45 százalék, illetve 63 százalék voltak. Ehhez hasonlóan, a tavalyi adatokkal összevetve 2021. április folyamán lényegesen magasabb azoknak a cégeknek az aránya is, amelyek legalább 6 hónapig tudnak

alkalmazotti létszámukat fenntartani a koronavírus-járvány harmadik hullámában érvényben lévő korlátozásokat figyelembe véve.

Ágazatok szerint likviditás szempontjából az építőipar, az ipar és a kereskedelem területén tevékenykedő cégek helyzete kedvezőbb, mint szolgáltató vállalkozásoké. A részben vagy egészben külföldi tulajdonú vállalatok likviditás szempontjából kedvezőbb helyzetben vannak, a 2021 áprilisában aktuális járványügyi korlátozások esetén körükben magasabb azoknak a cégeknek az aránya, amelyek több, mint fél évig képesek lennének teljesíteni pénzügyi kötelezettségeiket (66%, tisztán hazai tulajdonú cégek esetén 55%). Ugyanez a tendencia rajzolódik ki a döntően exportáló vállalatok esetén, körükben magasabb azon vállalatok aránya, amelyek 6 hónapnál tovább tudnák pénzügyi kötelezettségeiket fedezni, mint a csak részben vagy nem exportáló vállalatok.

A cégvezetők várakozásai egyértelműen pozitívabbak a cég által végzett fő tevékenység nyereségességének mértéke szempontjából 2020 azonos időszakához képest, a 2021. április–2021. október közötti félévre vonatkozóan, az előző félév megítélésével összehasonlítva. A vállalatvezetők 31 százaléka a nyereségesség mértékének növekedésére számít, 39 százalék vélekedett úgy, hogy a nyereségesség nem fog változni a következő félévben, 21 százalék pedig a nyereségesség csökkenésére számít a következő 6 hónapban. Mindössze 8 százalék várja azt, hogy cége veszteségesse válik vagy veszteséges marad.

Az elmúlt 6 hónap folyamán – 2019 és 2020 azonos időszakaihoz viszonyítva – egyértelműen látható, hogy a szolgáltató cégek voltak a legkedvezőtlenebb helyzetben, míg az építőipariak a leginkább kiegyensúlyozott helyzetben a nyereségesség szempontjából. A szolgáltató cégek 34 százaléka a nyereségesség csökkenéséről számolt be, míg növekedésről mindössze 20 százalék, emellett 17 százalékuk jelezte, hogy veszteségesse vált a működésük. **A következő félévre vonatkozóan – 2020 azonos időszakához viszonyítva – az ipari cégek várakozásai a legoptimistábbak a nyereségesség tekintetében. Legkevésbé az építőipari cégek nyereségesség-várakozásai optimisták (ugyanakkor ez esetben is a legstabilabbak), elsősorban azért, mert körükben a legnagyobb (50 százalék) a stagnálásra számító vállalkozások aránya. A szolgáltató cégek 31 százaléka a nyereségesség javulására számít, 40 százalékuk nem vár változást, 18 százalék számít csökkenésre, 11 százalékuk pedig (ami a legmagasabb arány a többi ágazathoz viszonyítva) arra számít, hogy tevékenysége veszteséges lesz/marad.**

Az árbevétel növekedésével párhuzamosan jellemzően optimistábban látják a vállalkozás nyereségességét a cégvezetők. Különösen a 200 millió forint éves nettó árbevétel jelent ebből a szempontból is éles határvonalat: az ennél kisebb árbevétellel rendelkező cégek lényegesen pesszimistábban ítélik meg mind múlt félévi, mind következő félévi nyereségességük mértékét.

Az exportaktivitás növekedésével párhuzamosan a cégvezetők egyre optimistábban látják a vállalkozásuk által végzett fő tevékenység nyereségességének mértékét. Ez a 2020.

október–2021. április közötti időszakra vonatkozóan is teljesült 2019 és 2020 azonos időszakához viszonyítva, a 2021. április–2021. október közötti hónapok folyamán pedig várhatóan tovább erősödik ez a tendencia 2020 azonos időszakához viszonyítva, ami összefügg azzal is, hogy a koronavírus-járvány kitörését követő első korlátozó intézkedések 2020 tavaszán elsőként a globális szállítási láncokba erőteljesebben beágyazott, exportáló vállalatokat érintették súlyosabban, így ezen vállalatok vezetői alacsonyabb bázissal számolhattak a következő félévre vonatkozó várakozásaik megfogalmazása során.

Annak érdekében, hogy áttekintést kapjunk arról, hogyan ítélik meg a vállalatvezetők a csődkockázat szintjét saját tevékenységi területükön, megkérdeztük a válaszadókat, milyen mértékben számítanak arra, hogy az azonos ágazatba tartozó, hasonló tevékenységet végző versenytársaik a következő félév folyamán kilépnek a piacról, felfüggesztik tevékenységüket. Ennek alapján a vállalatvezetők közel fele (49 százalék) egyáltalán nem tartja valószínűnek versenytársai piaci kilépését a közeljövőben, míg mindössze 9 százalékuk tartja nagyon valószínűnek, hogy lesz olyan versenytársa, amely felfüggeszti tevékenységét a 2021. április–2021. október közötti időszak folyamán. Azok körében, akik nem zárták ki, hogy előfordulhat versenytársaik piaci kilépése, rákérdeztünk arra is, hogy milyen arányban számítanak erre az eseményre (várhatóan versenytársai mekkora részét fogja érinteni a tevékenység felfüggesztése). Ez az arány 16 százalék átlagosan, azaz azok a cégvezetők, akik szerint előfordulhat versenytársaik piaci kilépése, arra számítanak, hogy minden hatodik hasonló tevékenységet végző cég érintett lehet ebben.

Legkevésbé az építőipari cégek vezetői számítanak versenytársaik piaci kilépésére a következő hónapok folyamán, míg leginkább a szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások vezetői tartják valószínűnek, hogy közvetlen versenytársaik felfüggesztik tevékenységüket a következő fél évben.

Leginkább a legkisebb, 10 főnél kisebb alkalmazotti létszámú cégek vezetői számítanak versenytársaik piaci kilépésére a következő hónapok folyamán, míg legkevésbé a 250 fő feletti nagyvállalatok vezetői tartják valószínűnek, hogy közvetlen versenytársaik felfüggesztik tevékenységüket a következő fél évben.

Általában megállapítható tendencia, hogy az éves nettó árbevétel emelkedésével párhuzamosan a vállalkozások vezetői kevésbé tartják valószínűnek, hogy közvetlen versenytársaik felfüggesztik tevékenységüket a következő fél évben.

A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések

A koronavírus-járvány enyhítését célzó állami intézkedések kapcsán öt konkrét eszköz (kedvezményes hitelfelvétel, bértámogatás, járulékfizetési kötelezettség felfüggesztése, adófizetési kötelezettség felfüggesztése, hitelfizetési moratórium) esetén vizsgáltuk a cégek jogosultságát, illetve az egyes eszközök igénybevételét a kutatás időpontjában (2021. április), valamint az azt megelőző egy évben.

A vizsgált időszakban a vállalkozások legnagyobb arányban kedvezményes hitelfelvételre, illetve hitelfizetési moratóriumra voltak jogosultak. 2021 áprilisában a legtöbb cég a kedvezményes hitelt vette igénybe (16%), a legkevesebben (11%) pedig a hitelmoratórium lehetőségével éltek az elérhető támogatási formák közül. A felvételt megelőző egy évben a bértámogatás igénybevétele volt a leggyakoribb (17%), míg a kedvezményes hitelfelvétel a legritkább (12%).

A 2020. évi árbevétel növekedésével csökken azon cégek aránya, amelyek, ha tehetnék igénybe is vennék a vizsgált támogatási formákat. A bértámogatás, valamint az adó- és a járulékfizetési kötelezettségek felfüggesztése esetén az látható, hogy minél kisebb egy cég árbevétele, annál valószínűbb, hogy igénybe is veszi ezeket a támogatási formákat.

Mind 2021 áprilisában, mind az azt megelőző egy évben a vizsgált támogatások leginkább a kis- és középvállalkozásokat érintették, míg legkevésbé a 10 fő alatti mikrovállalkozásokat és a 250 fő feletti nagyvállalatokat.

A kereskedelmi és egyéb szolgáltatási területen működő vállalatok körében 2021 áprilisában nagyobb volt a jogosultak és az igénybe vevők aránya is (a kedvezményes hitelfelvétel és a hitelfizetési moratórium kivételével), mint az ipari és építőipari cégek körében. Az adatfelvételt megelőző egy évben az ipari cégek a hitelfizetési moratóriumot magasabb arányban vették igénybe, mint 2021 áprilisában, a kereskedelmi cégek esetében a hitelfizetési moratórium, az egyéb szolgáltatást nyújtó vállalatok esetében pedig a járulékfizetési kötelezettségek felfüggesztése kapcsán mondható el ugyanez. Az építőipari vállalkozásokra viszont kevésbé volt jellemző a hitelfizetési moratórium és a bértámogatások igénylése.

A hazai tulajdonban lévő és a külföldi (rész)tulajdonban lévő vállalkozások között a kedvezményes hitelfelvétel igénybevétele kapcsán mutatkozik lényeges, 8–10 százalékpontos különbség a hazai tulajdonban lévő cégek javára. A kedvezményes hitelfelvételi lehetőséget kivéve, általánosságban az is elmondható, hogy a tisztán hazai tulajdonban lévő cégek körében magasabb azon vállalkozások aránya, amelyek, ha tehetnék igénybe vennék a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami segítségeket.

A cégek több mint egyharmada (36%) egyáltalán nem tartja elegendőnek, 5 százalékuk pedig kifejezetten károsnak tartja a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos eddigi állami intézkedéseket. Mindössze a cégek 5 százaléka nyilatkozott úgy, hogy teljes mértékben elegendők az eddig bevezetett állami intézkedések.

Az árbevétel növekedésével együtt jár az intézkedések kedvezőbb megítélése. Ehhez hasonlóan, minél kisebb létszámmal működik egy cég, annál inkább valószínűbb, hogy kedvezőtlenebbül ítéli meg az állami intézkedéseket, a 10 fő alatti mikrovállalkozások esetében figyelhető meg a legnagyobb mértékű elégedetlenség.

A kereskedelemmel foglalkozó és az egyéb szolgáltatásokat nyújtó vállalatok, azaz azok a cégek, amelyeket a járványhelyzet miatti korlátozások nagyobb mértékben érintettek, némiképp kedvezőtlenebbül ítélik meg az eddigi állami intézkedéseket, mint az ipari és építőipari cégek.

A válaszok alapján egyértelműen kijelenthető az is, hogy a tisztán hazai tulajdonú cégek lényegesen elégedetlenebbek az állami intézkedésekkel, mint a (részben) külföldi tulajdonban lévő vállalatok.

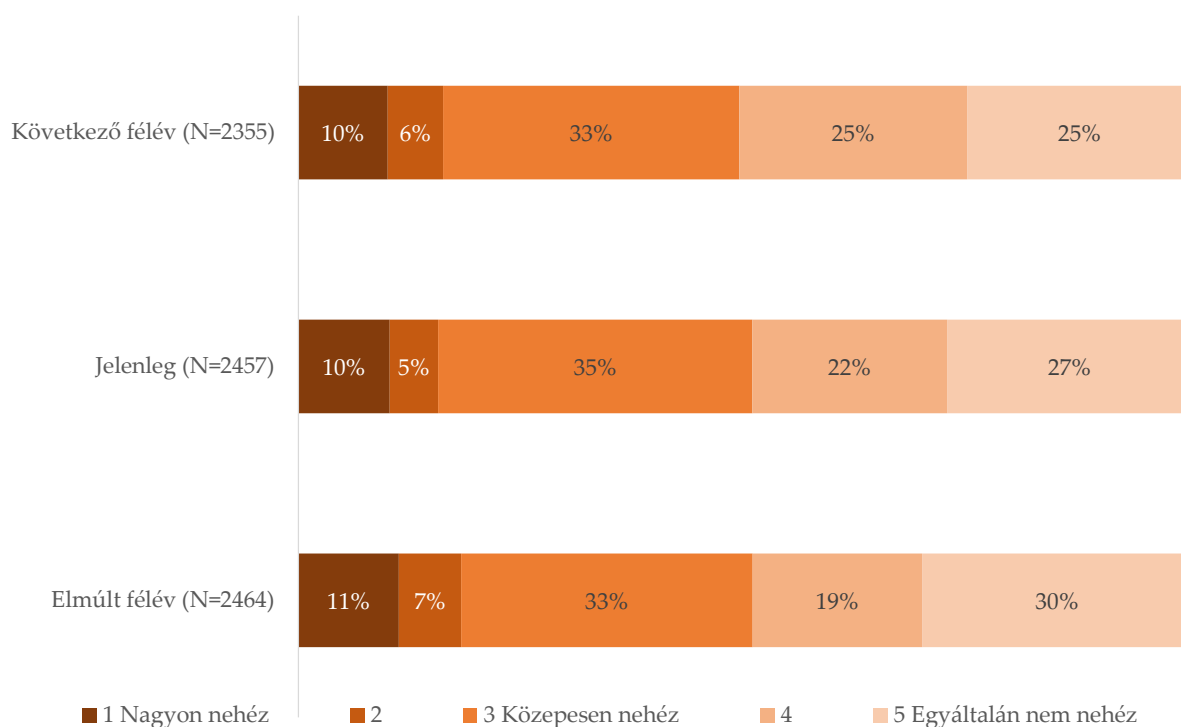
A felsorolt intézkedésekkel 2021 áprilisában azok a cégek voltak a legelégedetlenebbek, amelyek nem jogosultak ugyan, de igénybe vennék az adott segítséget, illetve azok, amelyek 2020 március és 2021 március között egyáltalán nem voltak jogosultak az intézkedések igénybevételére. Nagyobb mértékű a kedvezőtlen értékítélet az állami segítséget igénybe vevők körében is, míg a legkedvezőbb értékelés azon cégek körében tapasztalható, amelyek nem veszik igénybe a lehetőségeket.

1. Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége

Az elmúlt félévre, 2021. áprilisra és a következő félévre vonatkozóan a vállalkozások hasonlóan ítélik meg a pénzügyi kötelezettségek teljesíthetőségét. A cégek negyede-harmada számára egyáltalán nem jelent nehézséget a pénzügyi kötelezettségek teljesítése egyik vizsgált időszak folyamán sem, további egyharmaduk számára pedig ez közepes nehézséget okoz. Összességében mindegyik időszak esetén a vállalkozások több, mint 80 százaléka számára legfeljebb közepes nehézséget jelentett a pénzügyi kötelezettségek teljesítése. A vállalkozások egytizede számára ugyanakkor folyamatosan súlyos nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségeiknek való megfelelés.

Megfigyelhető az is, hogy időben előre haladva minimális mértékben csökkent azon vállalkozások aránya, amelyek számára súlyos nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségek teljesítése, ugyanakkor azon cégek aránya is csökkenő tendenciát mutat, amelyek számára ez egyáltalán nem jelent nehézséget.

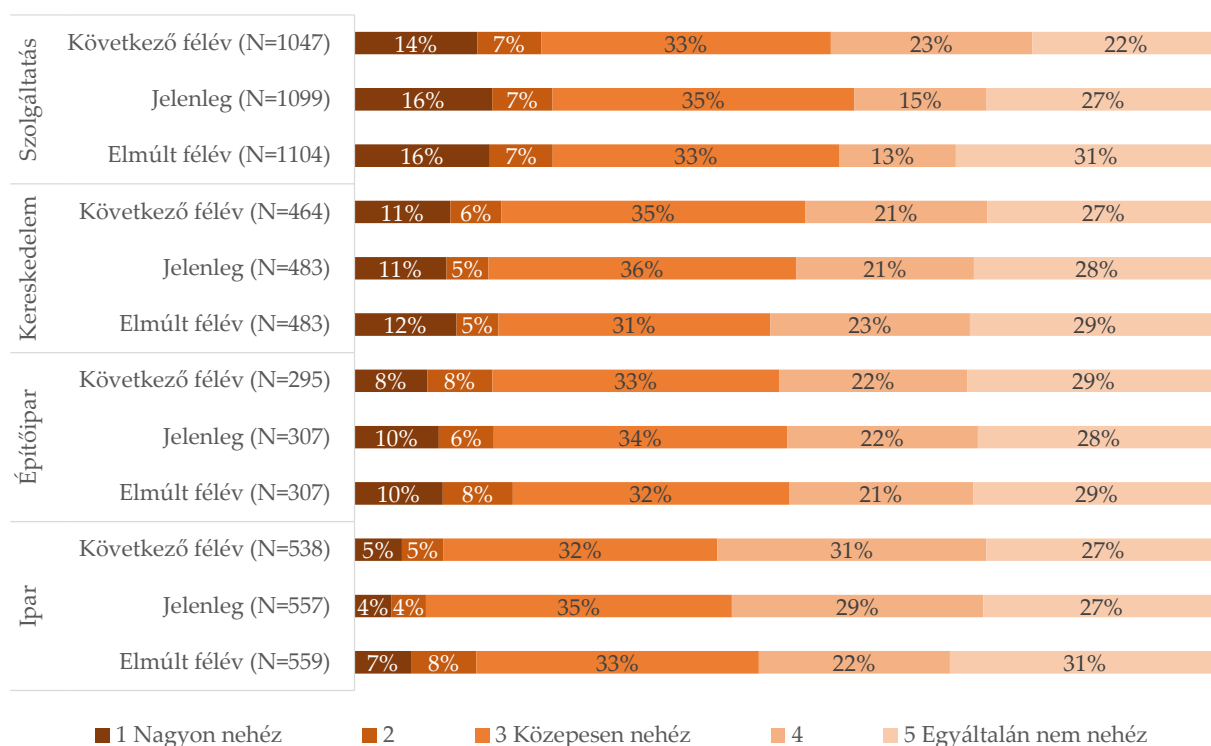
1.1. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége

Forrás: GVI 2021

Ágazatok szerint legkevésbé az ipari cégek szembesültek problémákkal a pénzügyi kötelezettségeik teljesíthetősége szempontjából, és legkevésbé ezek a cégek számítanak nehézségekre. A szolgáltató cégek körében kiemelkedően a legmagasabb azon vállalkozások aránya, amelyek számára nagy nehézséget jelent (16, 16, illetve 14 százalék) a pénzügyi kötelezettségek teljesítése. A szolgáltató cégek következő félévre vonatkozó adatsora abból a szempontból is érdekes, hogy kiemelkedően alacsony (22 százalék) körükben azon cégek aránya, amelyek egyáltalán nem számítanak arra, hogy nehézséget fog jelenteni számukra a pénzügyi kötelezettségek teljesítése.

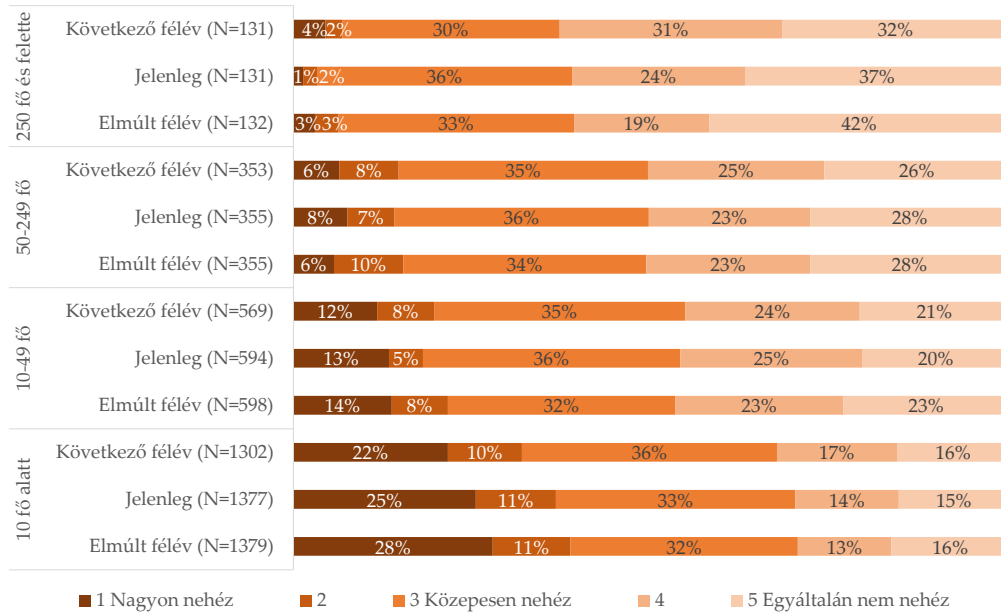
1.2. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége ágazatok szerint

Forrás: GVI 2021

Létszámkategóriák szerint látható, hogy a cégméret növekedésével párhuzamosan kevésbé jelent nehézséget a pénzügyi kötelezettségek teljesítése.

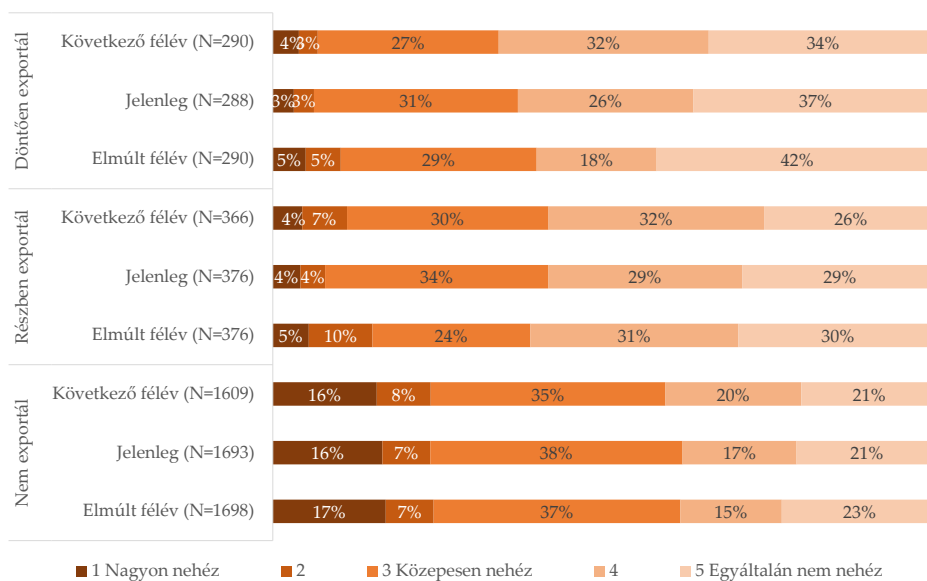
1.3. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége létszámkategóriák szerint

Forrás: GVI 2021

Exporttevékenység szerint a kizárólag belpiacra termelő vállalkozások számára a teljes vizsgált időszak folyamán lényegesen nagyobb nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségek teljesítése exportáló versenytársaikhoz képest.

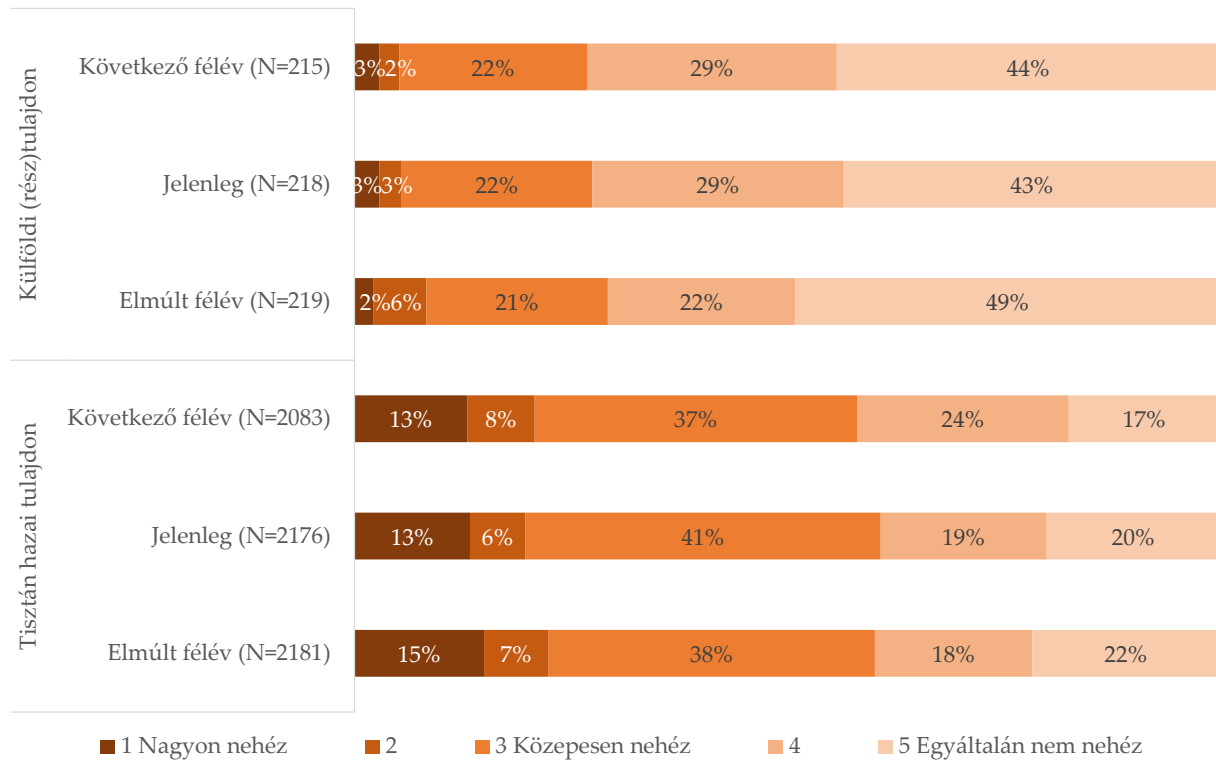
1.4. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége exporttevékenység szerint

Forrás: GVI 2021

A tisztán hazai tulajdonú cégek ötöde, a külföldi tulajdonban lévő cégeknek pedig közel fele számára nem jelent nehézséget a pénzügyi kötelezettségek teljesítése. Ezzel szemben a kötelezettségek teljesítését nagyon nehéznek látó vállalkozások aránya a tisztán hazai tulajdonban lévő cégek körében magasabb (13–15 százalék), míg ez az arány a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek esetén mindössze 2–3 százalék.

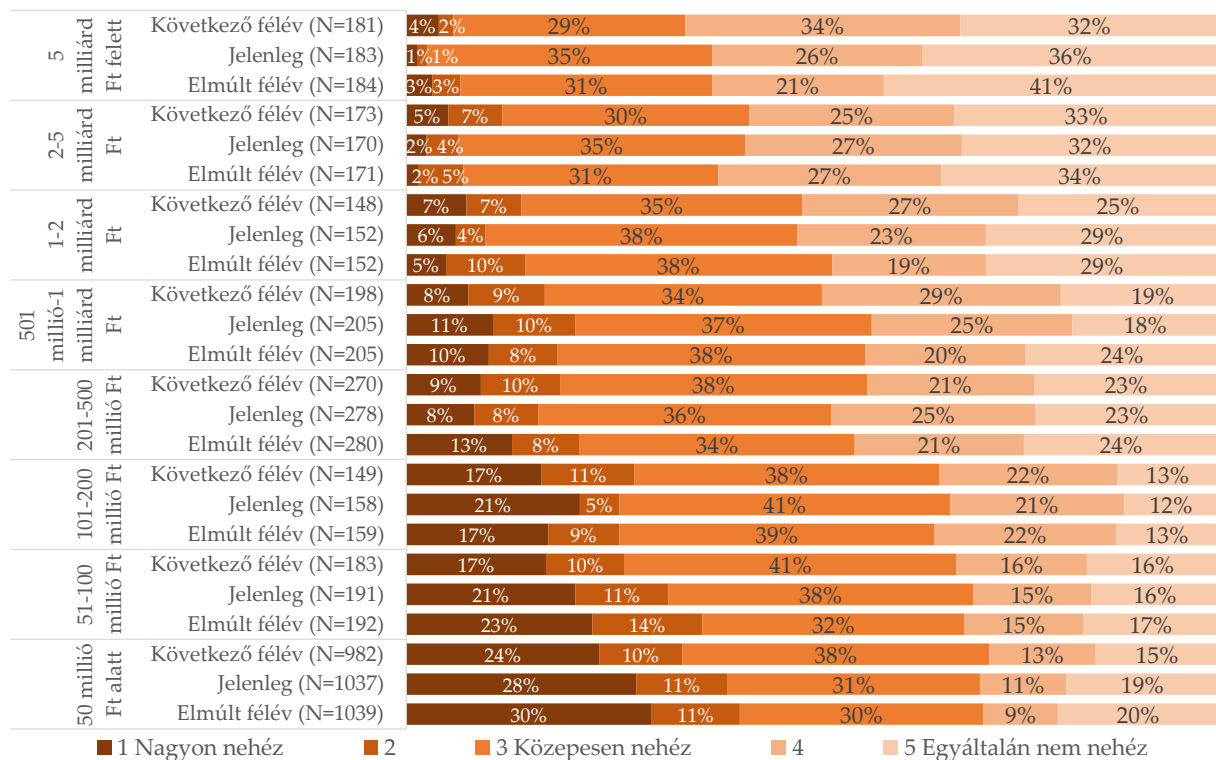
1.5. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége tulajdonszerkezet szerint

Forrás: GVI 2021

200 millió forint éves nettó árbevétel felett az árbevétel mértékének növekedésével párhuzamosan jellemzően növekszik azoknak a vállalkozásoknak az aránya, amelyek számára egyáltalán nem jelentett/jelent problémát a pénzügyi kötelezettségek teljesítése. A 200 millió forint alatti éves nettó árbevétellel rendelkező cégek körében kiemelkedően magas az olyan cégek aránya, amelyek számára a teljes vizsgált időszak folyamán nagy nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségek teljesítése. Az 1 milliárd forint feletti éves nettó árbevétel kategóriákban már rendre 10 százalék alatt van azon cégek aránya, amelyek számára súlyos nehézséget jelent a pénzügyi kötelezettségeknek való megfelelés.

1.6. ábra: A pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége a 2020-as árbevétel mértéke szerint

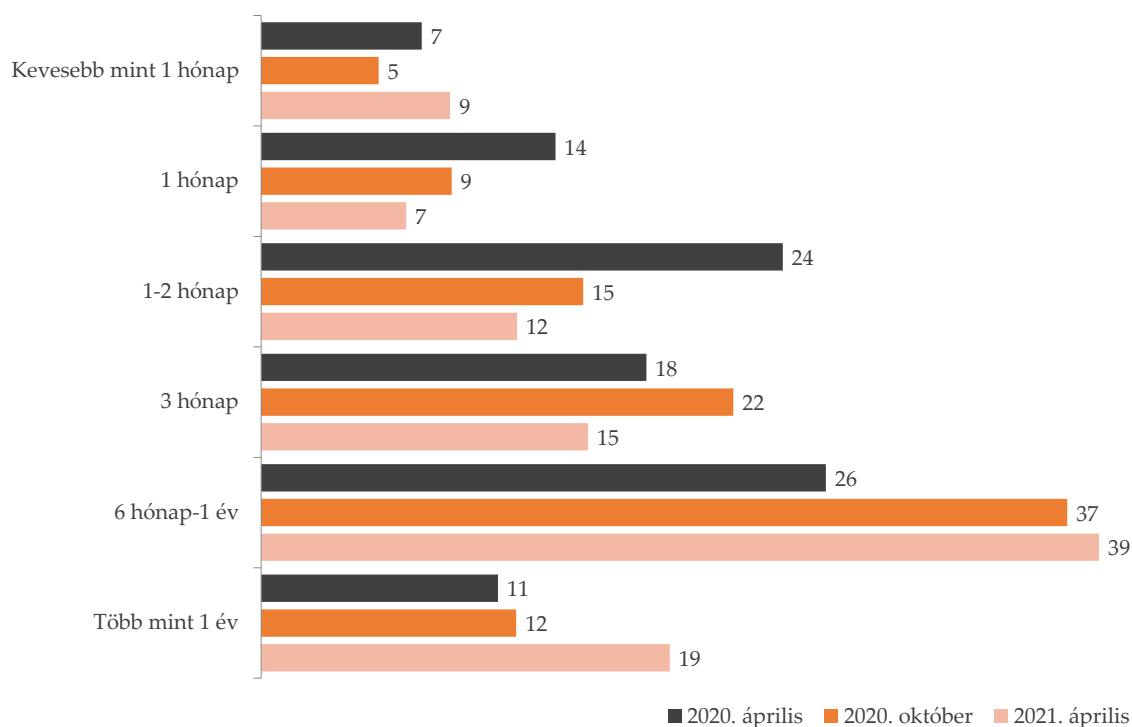

Forrás: GVI 2021

2. Pénzügyi tartalékok szintje

A koronavírus-járvány 2020. tavaszi kitörését követően a féléves konjunktúra-adatfelvételek keretében folyamatosan nyomon követjük a vállalkozások pénzügyi tartalékainak szintjét. 2020 és 2021 áprilisában a kapacitáskihasználtság aktuális szintjét figyelembe véve kérdeztük a válaszadókat, 2020. októberében pedig szintén a 2020. tavaszi korlátozó intézkedéseknek megfelelő kapacitáskihasználtság mellett (ha bekövetkezne egy hasonló mértékű korlátozás) kérdeztünk rá a tartalékok szintjére. A tavalyi adatfelvételekhez képest 2021. áprilisban a tartalékok szempontjából jobbnak ítélik pénzügyi helyzetüket a vállalkozások. Különösen jelentős változás, hogy a korábbi 11, illetve 12 százalékos aránnyal szemben 2021 áprilisában már a vállalkozások közel ötöde (19 százalék) arról számolt be, hogy tartalékai több, mint egy évre elegendőek a pénzügyi kötelezettségek teljesítéséhez az érvényben lévő járványügyi korlátozásokat figyelembe véve. A hazai vállalkozások közel harmada (28 százalék) azonban jelenleg is legfeljebb 2 hónapra, közel fele (43 százalék) pedig legfeljebb 3 hónapra elegendő saját tőkével rendelkezett a koronavírus-járvány harmadik hulláma idején érvényben lévő járványügyi korlátozások időszakában a velük szemben fennálló pénzügyi követelések teljesítéséhez. 2020 áprilisában azonban ezek az arányok még rendre 45 százalék, illetve 63 százalék voltak.

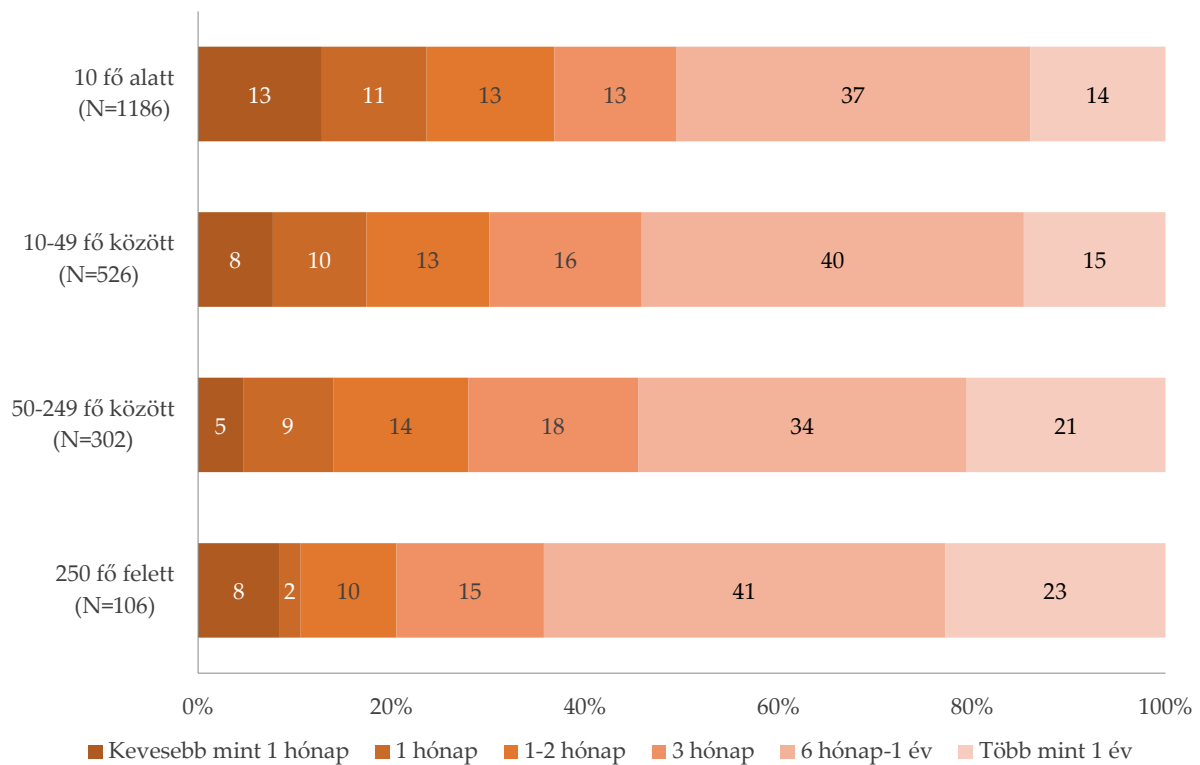
2.1. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége – pótlólagos külső források nélkül – járványügyi korlátozások esetén, százalék, $N_{2020. \text{április}}=2541$, $N_{2020. \text{október}}=2420$, $N_{2021. \text{április}}=2120$

Forrás: GVI 2021

A 2021. áprilisi likviditást létszámkategóriák szerint vizsgálva az a tendencia rajzolódik ki, hogy a vállalatméret növekedésével párhuzamosan a vállalatok hosszabb időre rendelkeznek pénzügyi tartalékokkal, és lennének képesek a 2021. tavaszi járványügyi korlátozások esetén pénzügyi kötelezettségeiket teljesíteni. A 250 fő feletti létszámú vállalatok 41 százaléka 6 hónap és 1 év közötti tartalékkal rendelkezik, és 23 százalékuk 1 évnél tovább tudná pénzügyi kötelezettségeit teljesíteni. Ezzel szemben a kevesebb, mint 10 főt foglalkoztató cégeknek csupán 37 százaléka rendelkezik fél év és 1 év közötti tartalékkal, és 14 százalékuk egy évnél továbbival.

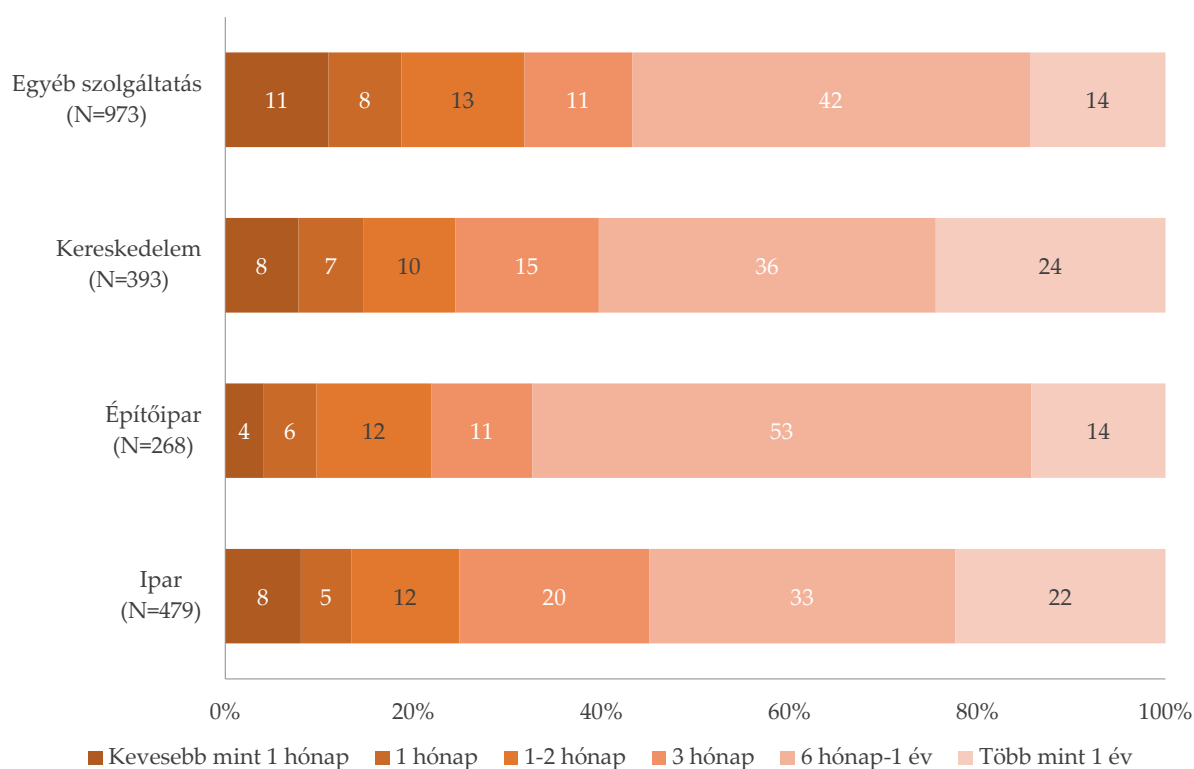
2.2. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége – pótlólagos külső források nélkül – a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, létszámkategóriák szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

Ágazatok szerint likviditás szempontjából az építőipar, az ipar és a kereskedelem területén tevékenykedő cégek helyzete kedvezőbb, mint szolgáltató vállalkozásoké. Az összes ágazatban a vállalatok több, mint fele rendelkezik fél évnél hosszabb időre elegendő tartalékkal. A szolgáltató vállalkozások 32 százalékáa azonban legfeljebb 2 hónapra elegendő pénzügyi tartalékokkal rendelkezik, ez az arány a kereskedelmi és az ipari cégek esetén 25–25 százalék, az építőiparban pedig 22 százalék.

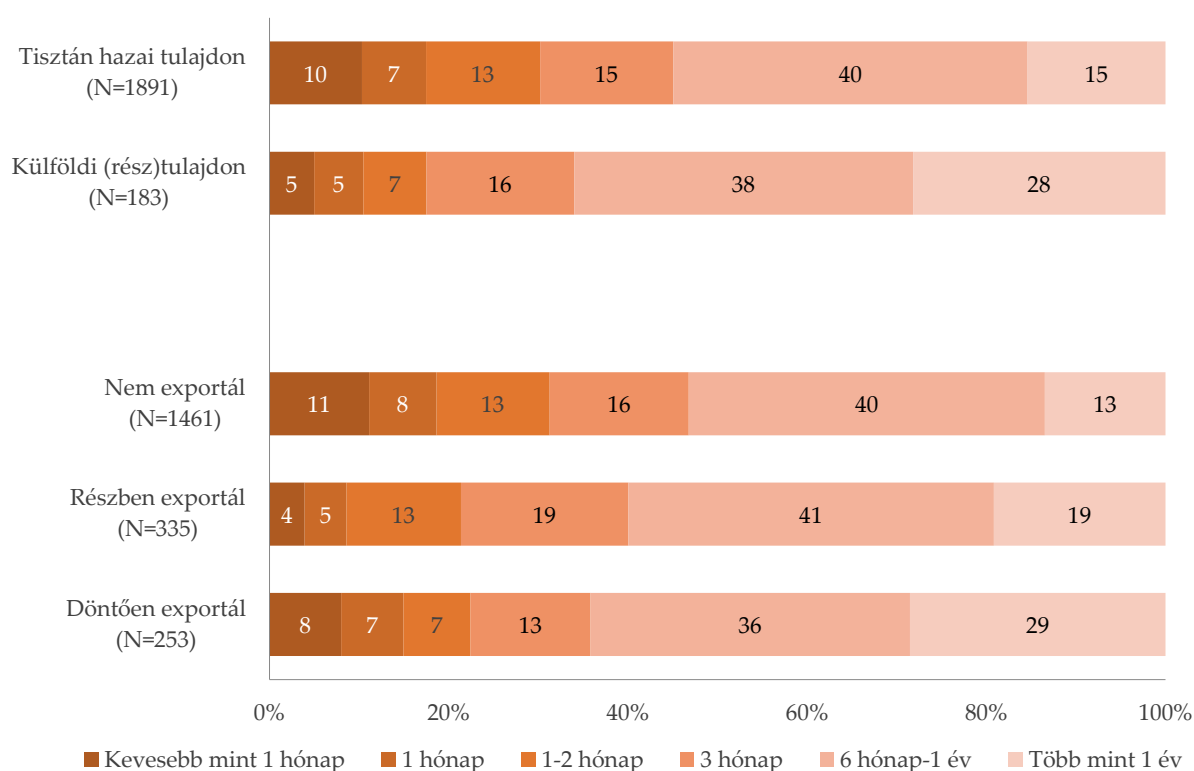
2.3. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége – pótlólagos külső források nélkül – a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, ágazatok szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

A részben vagy egészben külföldi tulajdonú vállalatok likviditás szempontjából kedvezőbb helyzetben vannak, a 2021 áprilisában aktuális járványügyi korlátozások esetén körükben magasabb azoknak a cégeknek az aránya, amelyek több, mint fél évig képesek lennének teljesíteni pénzügyi kötelezettségeiket (66%, tisztán hazai tulajdonú cégek esetén 55%). Ugyanez a tendencia rajzolódik ki a döntően exportáló vállalatok esetén, körükben magasabb azon vállalatok aránya, amelyek 6 hónapnál tovább tudják pénzügyi kötelezettségeiket fedezni, mint a csak részben vagy nem exportáló vállalatok.

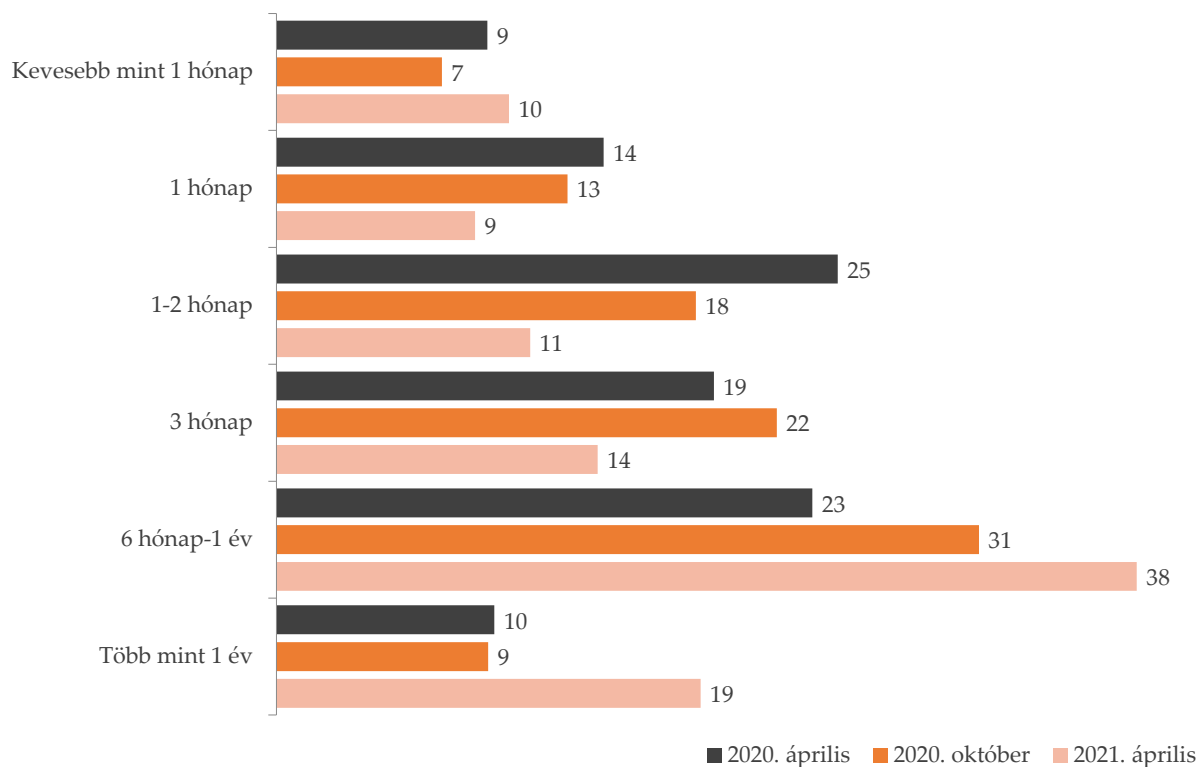
2.4. ábra: Pénzügyi kötelezettségek teljesíthetősége – pótlólagos külső források nélkül – a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, tulajdonszerkezet és exporttevékenység szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

A pénzügyi likviditás mellett arról is megkérdeztük a vállalkozásokat, hogy pénzügyi tartalékaik – pótlólagos külső források bevonása nélkül – mennyi ideig tennék lehetővé alkalmazotti létszámuk fenntartását, a járvány miatti korlátozó intézkedések bevezetése mellett. A tavalyi adatokkal összevetve 2021. április folyamán lényegesen magasabb azoknak a cégeknek az aránya, amelyek legalább 6 hónapig tudnák alkalmazotti létszámukat fenntartani a koronavírus-járvány harmadik hullámában érvényben lévő korlátozásokat figyelembe véve. A létszámtartáshoz több, mint egy évre elegendő tartalékkal rendelkező cégek aránya 10 és 9 százalékot követően 19 százalékra nőtt, a 6–12 hónapra elegendő tartalékkal rendelkezőké pedig 23 és 31 százalék után a legfrissebb adatfelvétel esetén 38 százalék. A hazai vállalkozások közel egyharmada (30 százalék) azonban továbbra is legfeljebb 2 hónapra, közel fele (44 százalék) pedig legfeljebb 3 hónapra elegendő saját tőkével rendelkezett a 2021. tavaszi járványügyi korlátozások időszakában összes munkatársuk megtartásához. 2020 áprilisában azonban ezek az arányok még rendre 48 százalék, illetve 67 százalék voltak.

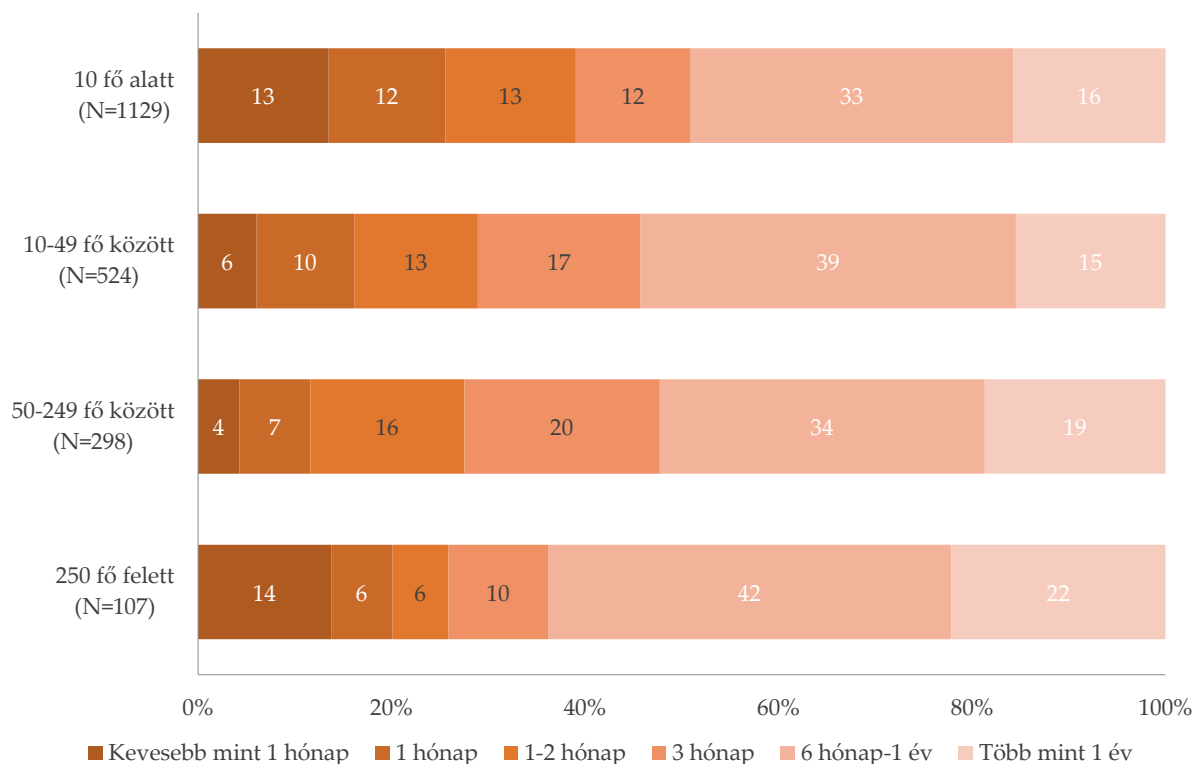
2.5. ábra: Alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, járványügyi korlátozások esetén, százalék, N_{2020. április}=2342, N_{2020. október}=2111, N_{2020. április}=2058

Forrás: GVI 2021

Az alkalmazotti létszám fenntarthatóságát létszámkategória szerint vizsgálva az a tendencia rajzolódik ki, hogy a nagyobb cégek hosszabb időre elegendő pénzügyi tartalékkal rendelkeznek, amiből alkalmazotti létszámukat hosszabb ideig képesek járványügyi korlátozó intézkedések esetén fenntartani. Kiemelendő ugyanakkor az is, hogy a 250 fő felett foglalkoztató nagyvállalatok a legmagasabb (14 százalékos) arányban számoltak be arról is, hogy 1 hónapra sem elegendő tartalékkal rendelkeznek az alkalmazotti létszám fenntartásához. A 10 fő alatti vállalatok körében 13 százalék ez az arány, a 10–49 fő közötti vállalatoknál 6 százalék, az 50–249 fő közötti cégeknél pedig 4 százalék válaszolta ezt. Ugyanakkor a 250 fő feletti cégek körében a legmagasabb azok aránya (64 százalék), amelyek legalább 6 hónapig fenn tudják tartani alkalmazotti létszámukat. Ez az arány a legkisebb, 10 főnél kisebb méretű cégek esetén csak 49 százalék.

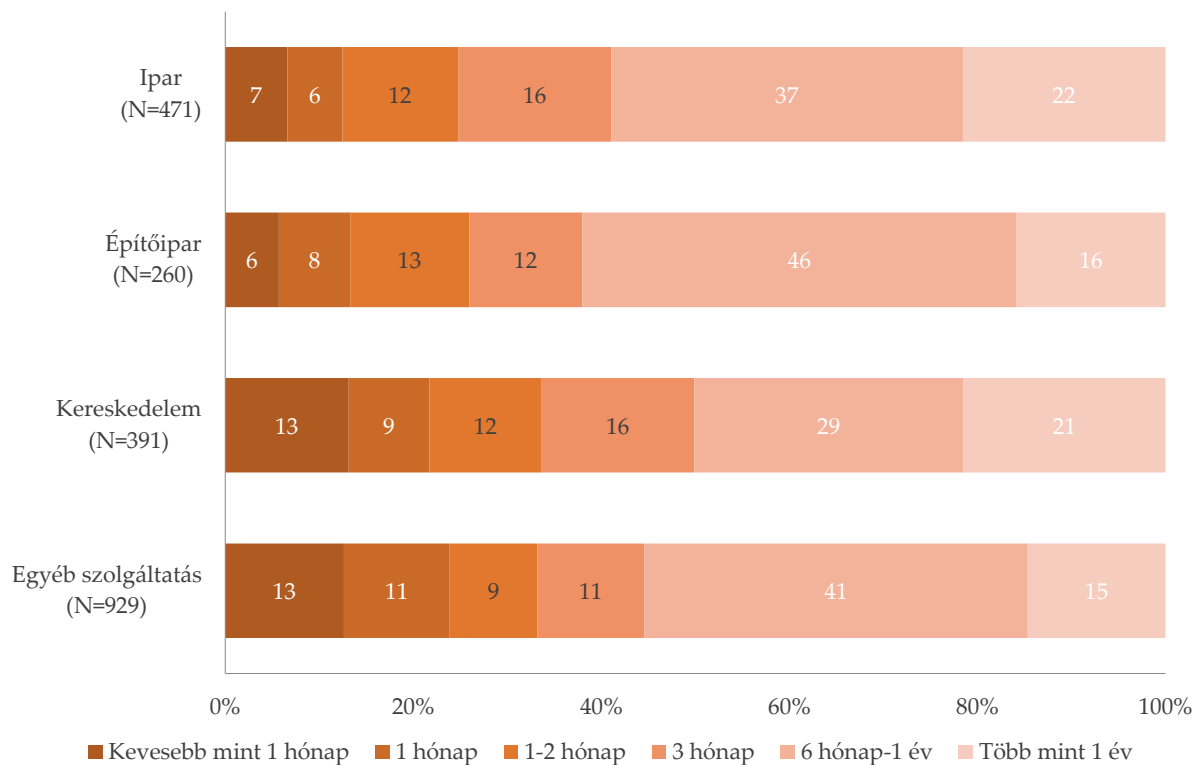
2.6. ábra: Alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, létszámkategóriák szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

Ágazatok szerint az iparban és az építőiparban tevékenykedő vállalatok hosszabb időre elegendő tartalékkal rendelkeznek ahhoz, hogy alkalmazotti létszámukat fenntartsák, a kereskedelmi és a szolgáltató cégekhez képest. Körükben alacsonyabb a kevesebb, mint 1 hónapot jelölők aránya (7, illetve 6 százalék) és magasabb a legalább 6 hónapra elegendő tartalékkal rendelkezők aránya (59, illetve 62 százalék). A kereskedelmi cégek tudnák legkevesebb ideig fenntartani alkalmazotti létszámukat, 50 százalékuk legfeljebb 3 hónapig. Ugyanakkor a kereskedelmi cégek körében magasabb (21 százalékos) a több, mint egy évre elegendő tartalékkal rendelkezők aránya, mint az építőipari cégek esetén (16 százalék) és a szolgáltató cégek körében (15 százalék).

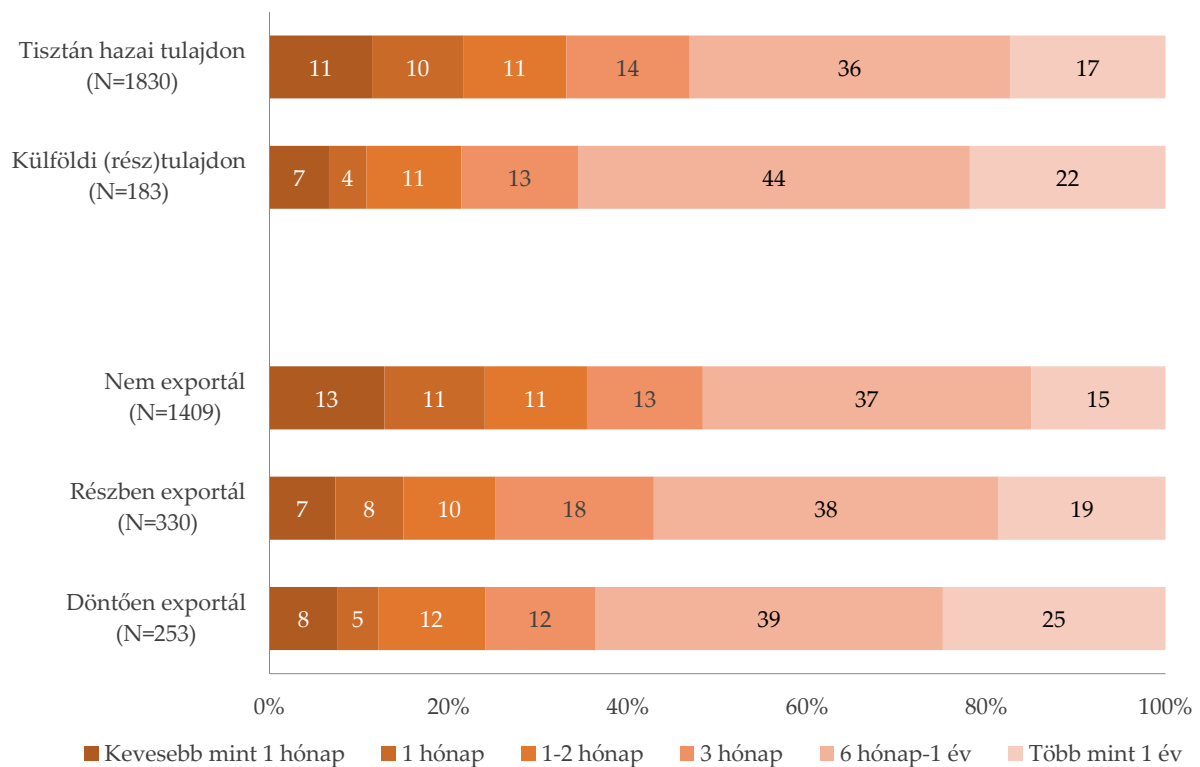
2.7. ábra: Alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, ágazatok szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

A részben vagy egészben külföldi tulajdonú vállalatok hosszabb időre elegendő tartalékkal rendelkeztek a létszámtartáshoz a 2021 áprilisában aktuális járványügyi korlátozások idején és ugyanez igaz a döntően exportáló vállalatokra is. Körükben csupán 7, illetve 8 százalék azon vállalatok aránya, amelyek kevesebb, mint 1 hónapig tudnák alkalmazotti létszámukat fenntartani pótlólagos külső források bevonása nélkül. Ezzel szemben a tisztán hazai tulajdonú cégek 11 százaléka válaszolta ezt, a nem exportáló cégeknek pedig 13 százaléka. Ennek oka azonban szerkezeti okokra is visszavezethető, mivel az exporttevékenységet folytató, illetve a külföldi tulajdonban lévő vállalatok körében felülreprezentáltak a nagyobb vállalatok.

2.8. ábra: Alkalmazotti létszám fenntarthatósága pótlólagos külső források nélkül, a 2021. áprilisi járványügyi korlátozásokat figyelembe véve, tulajdonszerkezet és exporttevékenység szerint, százalék

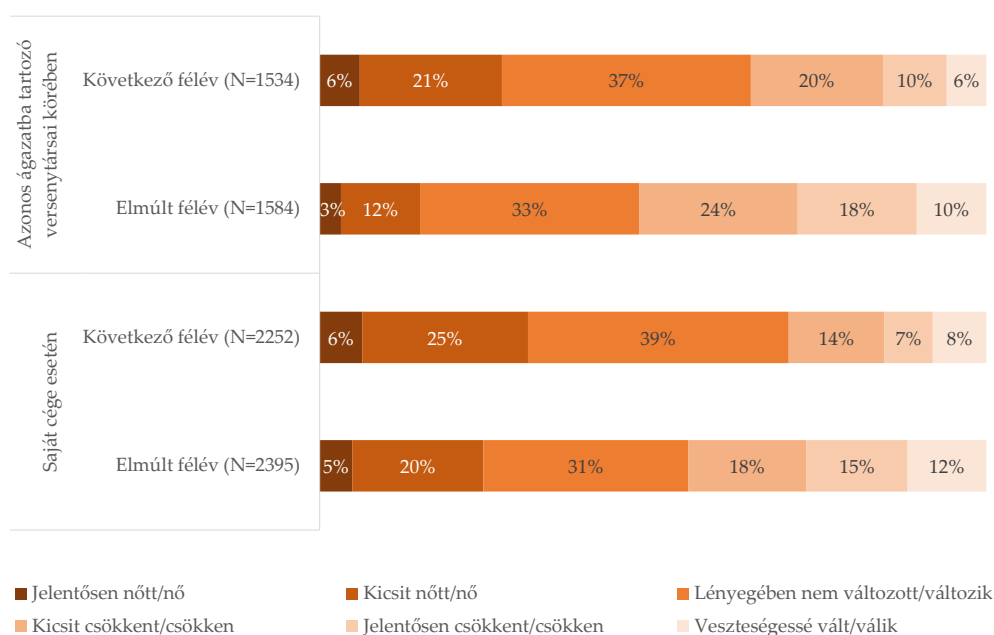
Forrás: GVI 2021

3. A tevékenység nyereségessége

A cégvezetőket mind saját cégükre, mind azonos ágazatba tartozó, közvetlen versenytársaikra vonatkozóan kérdeztük a fő tevékenység nyereségességének mértéke szempontjából. A cégvezetők 2019, illetve 2020 azonos időszakaihoz képest mind a 2020. október–2021. április, mind a 2021. április–2021. október közötti félét pozitívabban ítélik meg a saját vállalkozásukra vonatkozóan, az azonos ágazatba tartozó versenytársaikhoz viszonyítva, ugyanakkor lényeges különbség nem tapasztalható. A következő félévre vonatkozó várakozások egyértelműen pozitívabbak mind a saját cégre, mind az azonos ágazatba tartozó versenytársakra vonatkozóan a legutóbbi félév megítéléséhez képest. 2021. április és október között 2020 azonos időszakához viszonyítva a vállalatvezetők 31 százaléka a nyereségesség mértékének növekedésére számít saját cége esetén, míg a versenytársakra vonatkozóan 27 százalék ez az arány. Saját cége esetén 39 százalék vélekedett úgy, hogy a nyereségesség nem fog változni a következő félévben, a versenytársakra vonatkozóan pedig 37 százalék számított erre. A saját vállalkozásra vonatkozóan 21 százalék számít a nyereségesség csökkenésére a következő 6 hónapban, a versenytársakra vonatkozóan pedig 30 százalék. Mindössze 8 százalék várja azt, hogy cége veszteségesse válik vagy veszteséges marad, a versenytársakra vonatkozóan pedig 6 százalék számít erre.

A megkérdezett cégvezetők lényegesen nagyobb mértékben tudtak válaszolni saját cégük nyereségességére vonatkozóan, mint a versenytársak esetén. A 3.1. ábrán csak a tartalmi válaszokat jelöltük, a „nem tudja” opciót nem tüntettük fel.

3.1. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége

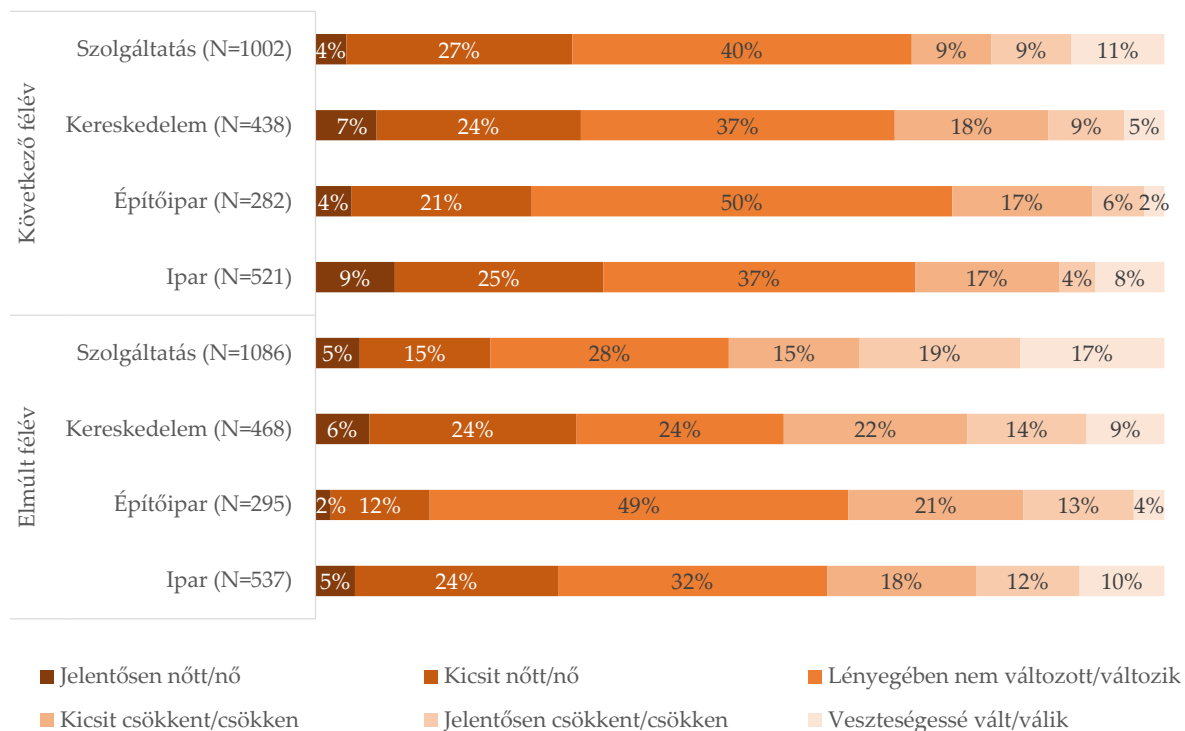
Forrás: GVI 2021

A továbbiakban a fejezetben csak a saját cégre vonatkozó adatokat mutatjuk be vállalati jellemzők szerint.

Az elmúlt 6 hónap folyamán – 2019 és 2020 azonos időszakaihoz viszonyítva – egyértelműen látható, hogy a szolgáltató cégek voltak a legkedvezőtlenebb helyzetben, míg az építőipariak a leginkább kiegyensúlyozott helyzetben a nyereségesség szempontjából. A szolgáltató cégek 34 százalékára a nyereségesség csökkenéséről számolt be, míg növekedésről mindössze 20 százalék, emellett 17 százalékuk jelezte, hogy veszteségessé vált a működésük. Ezek az arányok az építőiparban rendre 34 százalék, 14 százalék, illetve 4 százalék voltak. Ugyanakkor az építőipari cégek kedvező helyzete elsősorban annak köszönhető, hogy 49 százalékuk meg tudta őrizni egy évvel korábbi nyereségességi szintjét.

A következő félévre vonatkozóan – 2020 azonos időszakához viszonyítva – viszont az ipari cégek várakozásai a legoptimistábbak a nyereségesség tekintetében, 34 százalékuk javulásra számít. A következő félévre vonatkozóan legkevésbé az építőipari cégek nyereségesség-várakozásai optimisták (ugyanakkor ez esetben is a legstabilabbak), elsősorban azért, mert körükben a legnagyobb (50 százalék) a stagnálásra számító vállalkozások aránya. A szolgáltató cégek 31 százalékára a nyereségesség javulására számít, 40 százalékuk nem vár változást, 18 százalék számít csökkenésre, 11 százalékuk pedig (ami a legmagasabb arány a többi ágazathoz viszonyítva) arra számít, hogy tevékenysége veszteséges lesz/marad.

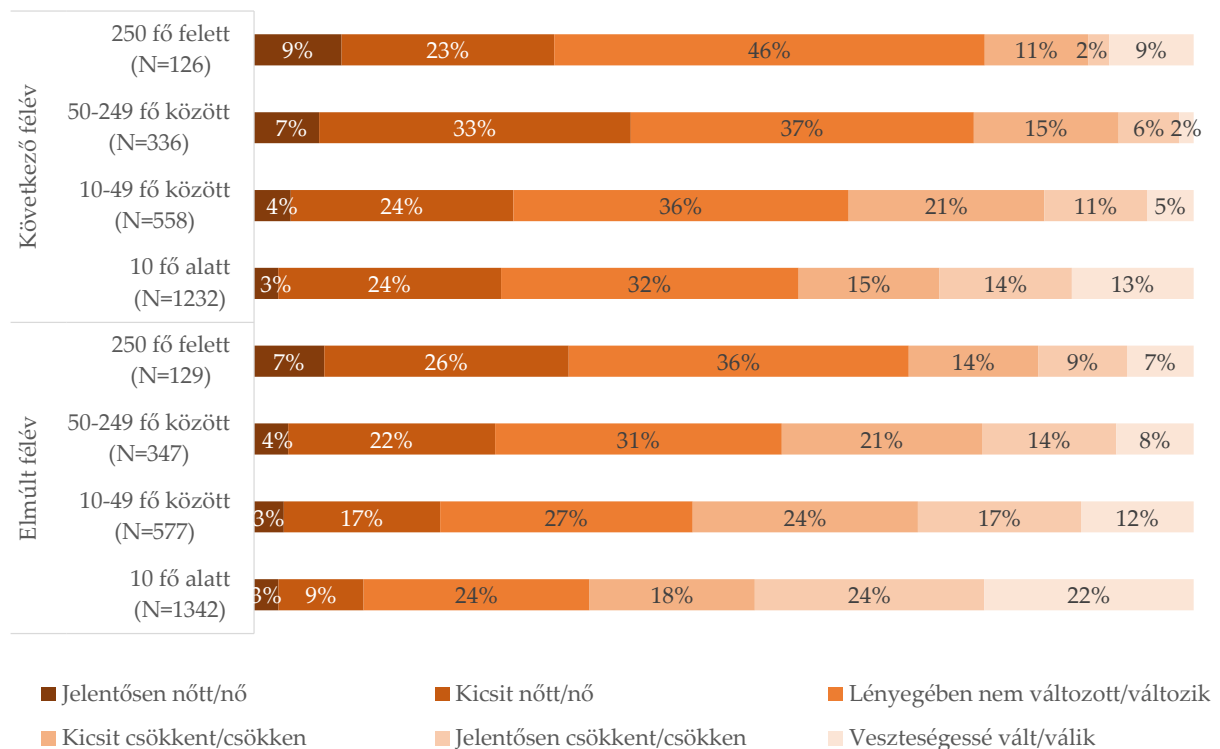
3.2. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége a saját cég esetén, ágazatok szerint

Forrás: GVI 2021

A cégméret növekedésével párhuzamosan egyre inkább jellemző, hogy a vállalatok optimistábban látják tevékenységüket a nyereségesség szempontjából, mind az elmúlt 6 hónap, mind a következő félév esetén, 2019 és 2020 megfelelő időszakainak bázisaihoz viszonyítva.

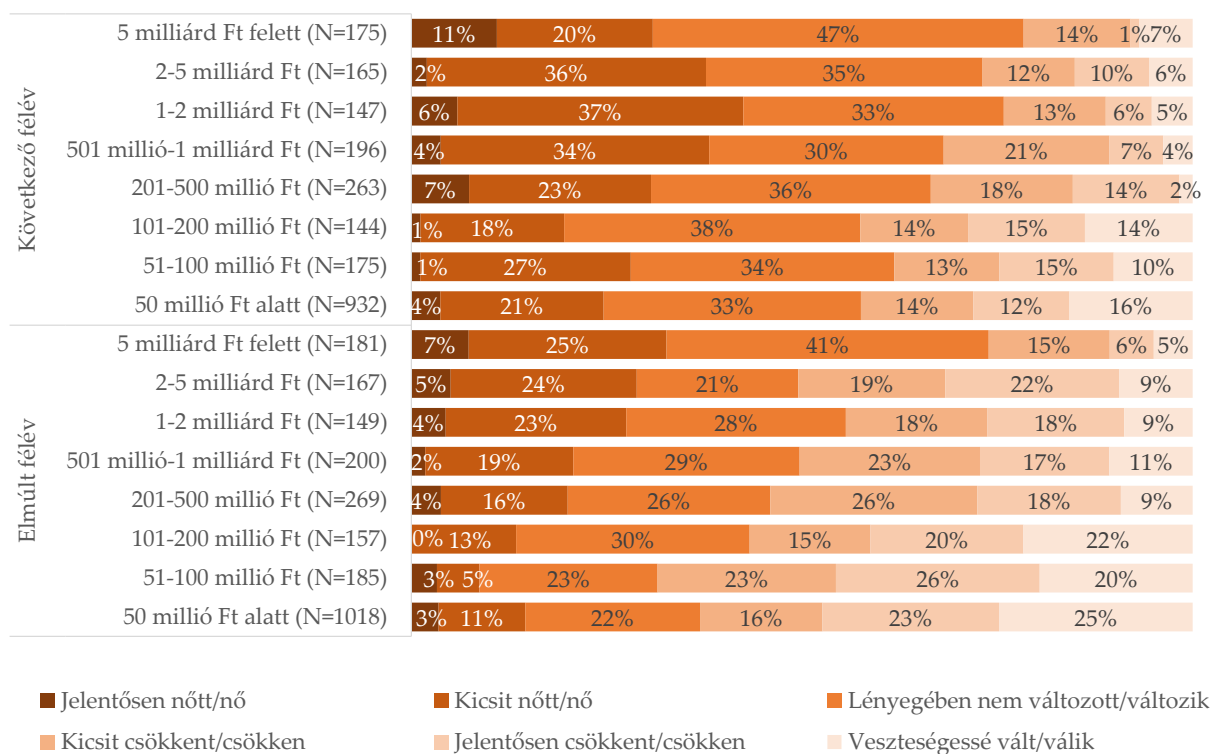
3.3. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége a saját cég esetén, létszámkategóriák szerint

Forrás: GVI 2021

Az árbevétel növekedésével párhuzamosan jellemzően optimistábban látják a vállalkozás nyereségességét a cégvezetők. Különösen a 200 millió forint éves nettó árbevétel jelent ebből a szempontból is éles határvonalat: az ennél kisebb árbevétellel rendelkező cégek lényegesen pesszimistábban ítélik meg mind múlt félévi, mind következő félévi nyereségességük mértékét. Az elmúlt félév folyamán a 200 millió forint alatti éves nettó árbevételű cégek több, mint egyötöde veszteséges volt, a nyereségesség növekedéséről pedig rendre kevesebb, mint 15 százalékuk számolt be. Ezzel szemben a 200 millió forint feletti éves nettó árbevétellel rendelkező cégek legalább egyötöde esetén növekedett a nyereségesség a múlt félév folyamán az előző évi bázishoz viszonyítva (az árbevétel növekedésével párhuzamosan egyre nagyobb arányban), veszteségességről pedig rendre mindössze egytizedük számolt be. A következő félév megítélése optimistább, mint a megelőző 6 hónapé az összes árbevétel-kategóriában, ugyanakkor a 200 millió forintos éves nettó árbevétel itt is érdemi osztópontot képez, a magasabb árbevételű cégek a következő hónapokat is érdemben optimistábban látják nyereségességük szempontjából, mint a 200 millió forint árbevételt el nem érő kisvállalkozások.

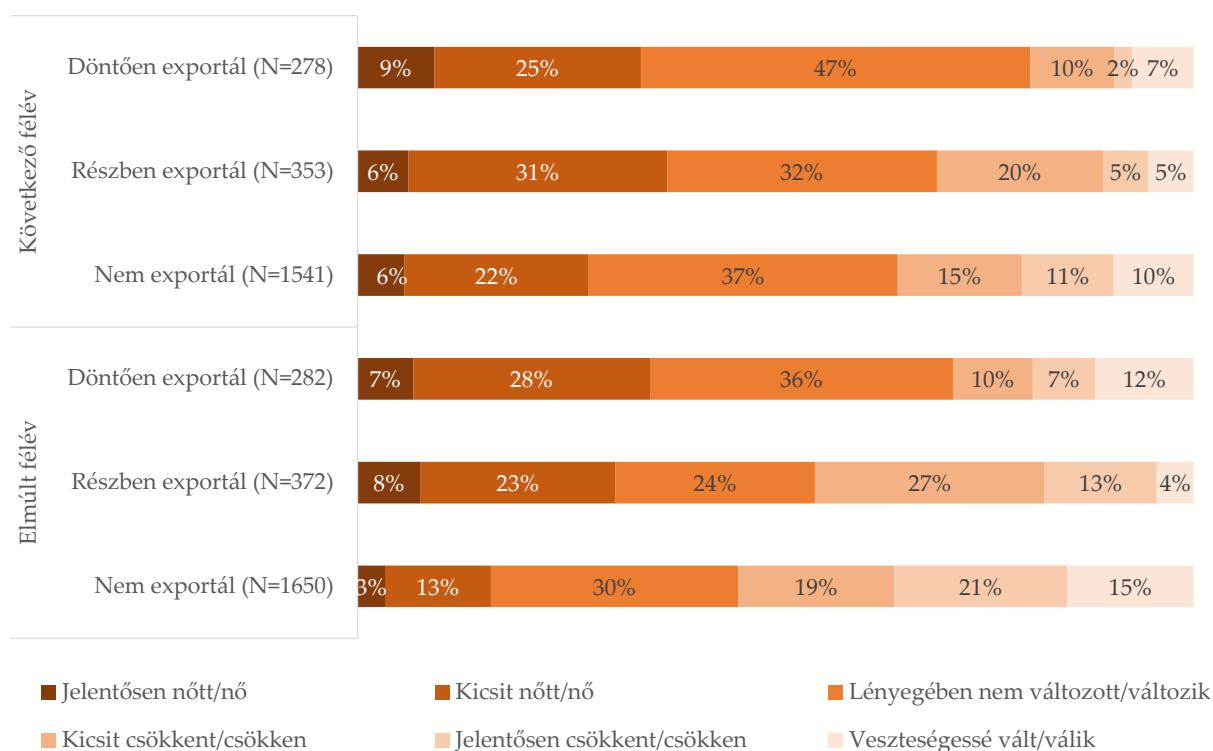
3.4. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége a saját cég esetén, a 2020-as árbevétel mértéke szerint

Forrás: GVI 2021

Az exportaktivitás növekedésével párhuzamosan a cégvezetők egyre optimistábban látják a vállalkozásuk által végzett fő tevékenység nyereségességének mértékét. Ez a 2020. október–2021. április közötti időszakra vonatkozóan is teljesült 2019 és 2020 azonos időszakához viszonyítva, a 2021. április–2021. október közötti hónapok folyamán pedig várhatóan tovább erősödik ez a tendencia 2020 azonos időszakához viszonyítva, ami összefügg azzal is, hogy a koronavírus-járvány kitörését követő első korlátozó intézkedések 2020 tavaszán elsőként a globális szállítási láncokba erőteljesebben beágyazott, exportáló vállalatokat érintették súlyosabban, így ezen vállalatok vezetői alacsonyabb bázissal számolhattak a következő félévre vonatkozó várakozásaik megfogalmazása során.

3.5. ábra: A vállalkozás meghatározó tevékenységének nyereségessége a saját cég esetén, exporttevékenység szerint

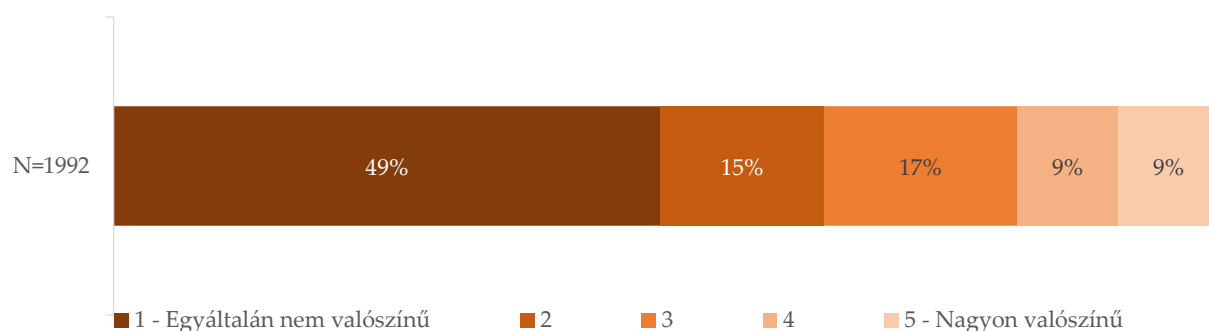
Forrás: GVI 2021

4. A piacról való kilépés és a tevékenység felfüggesztésének kockázata

Annak érdekében, hogy áttekintést kapjunk arról, hogyan ítélik meg a vállalatvezetők a csőd-kockázat szintjét saját tevékenységi területükön, megkérdeztük a válaszadókat, milyen mértékben számítanak arra, hogy az azonos ágazatba tartozó, hasonló tevékenységet végző versenytársaik a következő félév folyamán kilépnek a piacról, felfüggesztik tevékenységüket. Ennek alapján a vállalatvezetők közel fele (49 százalék) egyáltalán nem tartja valószínűnek versenytársai piaci kilépését a közeljövőben, míg mindössze 9 százalékuk tartja nagyon valószínűnek, hogy lesz olyan versenytársa, amely felfüggeszti tevékenységét a 2021. április–2021. október közötti időszak folyamán.

Azok körében, akik nem zárták ki, hogy előfordulhat versenytársaik piaci kilépése, rákérdeztünk arra is, hogy milyen arányban számítanak erre az eseményre (várhatóan versenytársai mekkora részét fogja érinteni a tevékenység felfüggesztése). Ez az arány 16 százalék átlagosan, azaz azok a cégvezetők, akik szerint előfordulhat versenytársaik piaci kilépése, arra számítanak, hogy minden hatodik hasonló tevékenységet végző cég érintett lehet ebben.

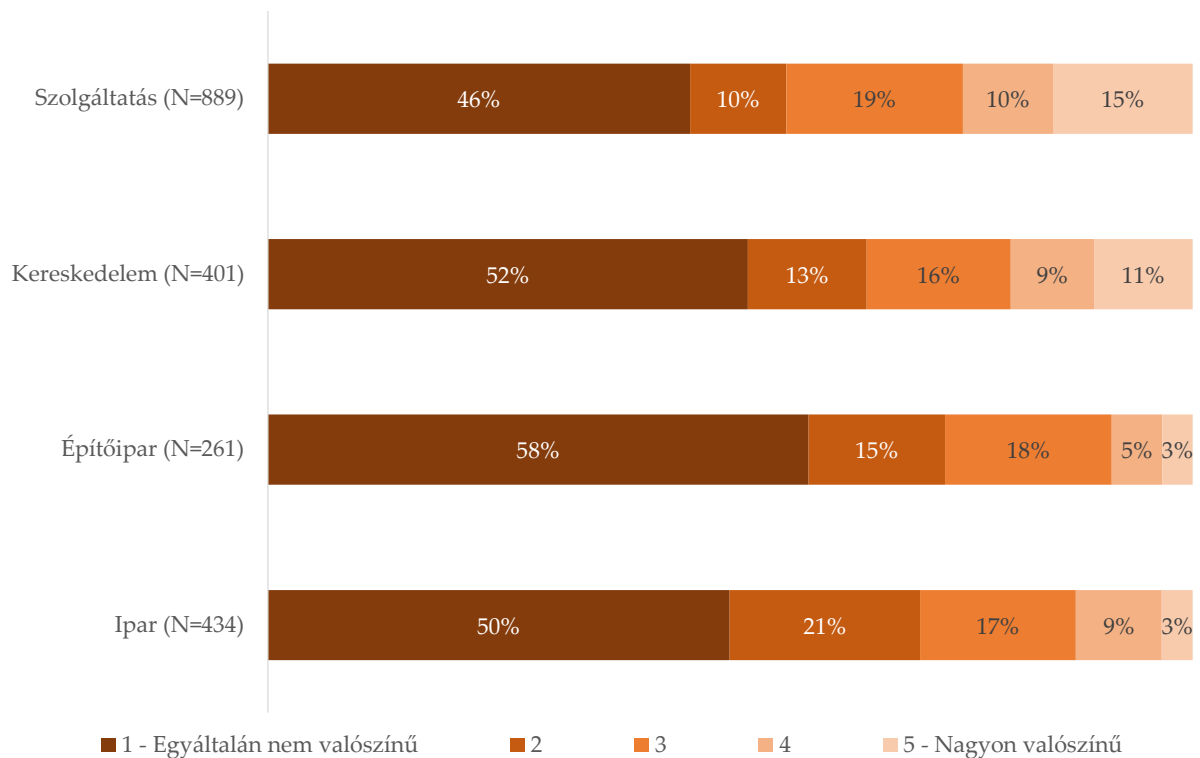
4.1. ábra: A következő félév folyamán az azonos ágazatba tartozó versenytársak piacról való kilépésének megítélése

Forrás: GVI 2021

Legkevésbé az építőipari cégek vezetői számítanak versenytársaik piaci kilépésére a következő hónapok folyamán, míg leginkább a szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások vezetői tartják valószínűnek, hogy közvetlen versenytársaik felfüggesztik tevékenységüket a következő fél évben.

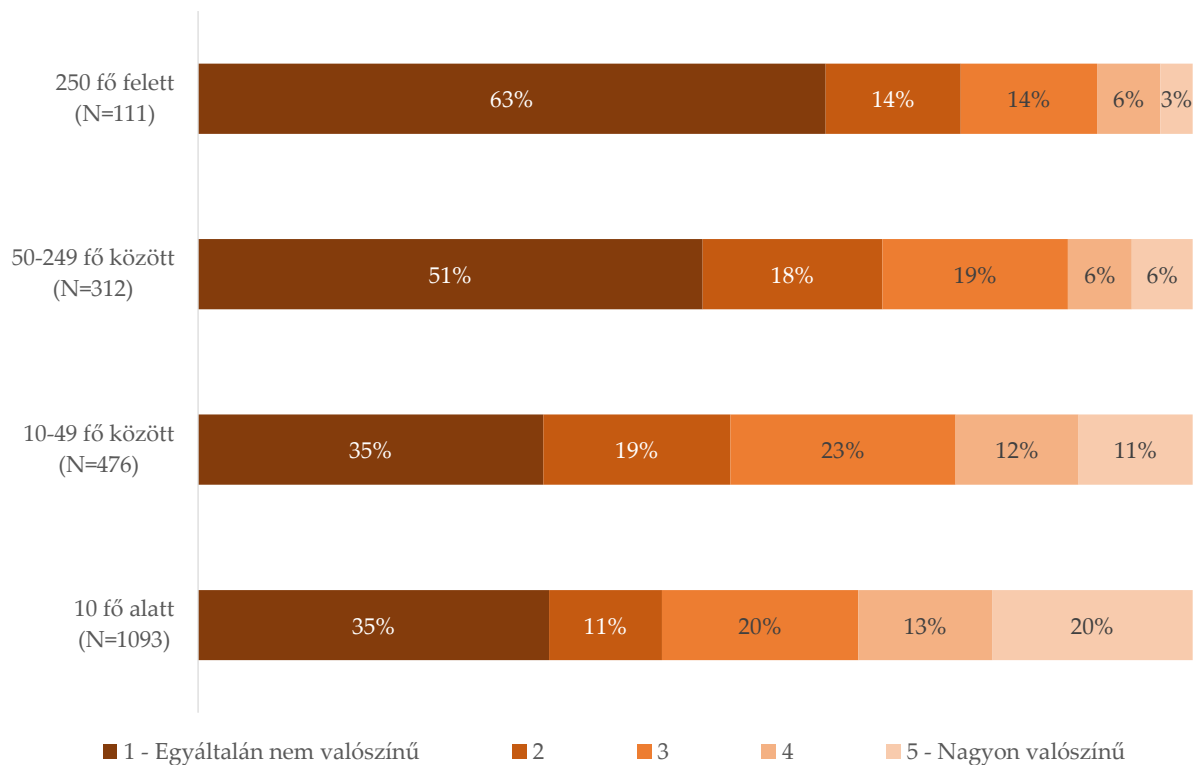
4.2. ábra: A következő félév folyamán az azonos ágazatba tartozó versenytársak piacról való kilépésének megítélése, ágazatok szerint

Forrás: GVI 2021

Leginkább a legkisebb, 10 főnél kisebb alkalmazotti létszámú cégek vezetői számítanak versenytársaik piaci kilépésére a következő hónapok folyamán, míg legkevésbé a 250 fő feletti nagyvállalatok vezetői tartják valószínűnek, hogy közvetlen versenytársaik felfüggesztik tevékenységüket a következő fél évben.

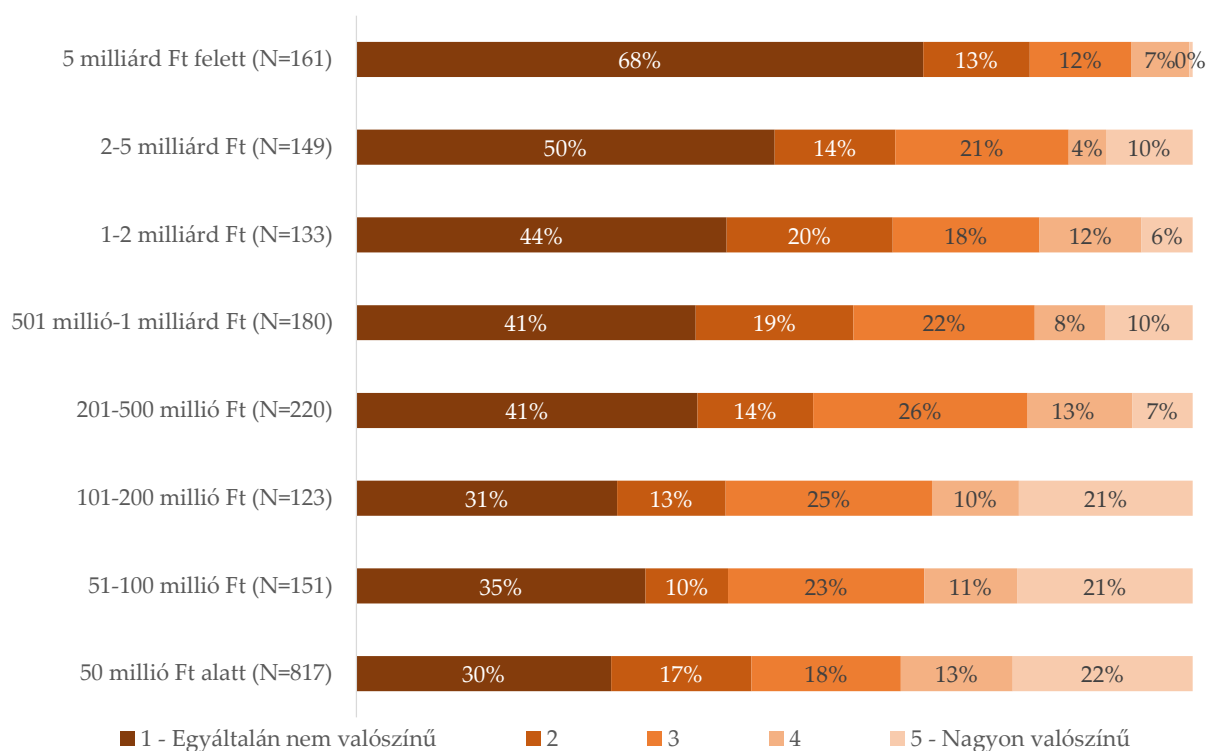
4.3. ábra: A következő félév folyamán az azonos ágazatba tartozó versenytársak piacról való kilépésének megítélése, létszámkategóriák szerint

Forrás: GVI 2021

Általában megállapítható tendencia, hogy az éves nettó árbevétel emelkedésével párhuzamosan a vállalkozások vezetői kevésbé tartják valószínűnek, hogy közvetlen versenytársaik felfüggesztik tevékenységüket a következő fél évben. A versenytársak kilépését legkisebb arányban (30 százalék) az 50 millió forint éves árbevétel alatti vállalkozások vezetői tartják kizártnak, míg az 5 milliárd forint feletti árbevételi kategóriában a cégvezetők 68 százaléka úgy gondolta, hogy egyáltalán nem valószínű versenytársai tevékenységének felfüggesztése. A legmagasabb árbevételi kategóriában egyetlen cégvezető sem volt, amely nagyon valószínűnek tartotta volna közvetlen versenytársai piaci kilépését a következő hónapok folyamán.

4.4. ábra: A következő félév folyamán az azonos ágazatba tartozó versenytársak piacról való kilépésének megítélése, a 2020-as árbevétel mértéke szerint

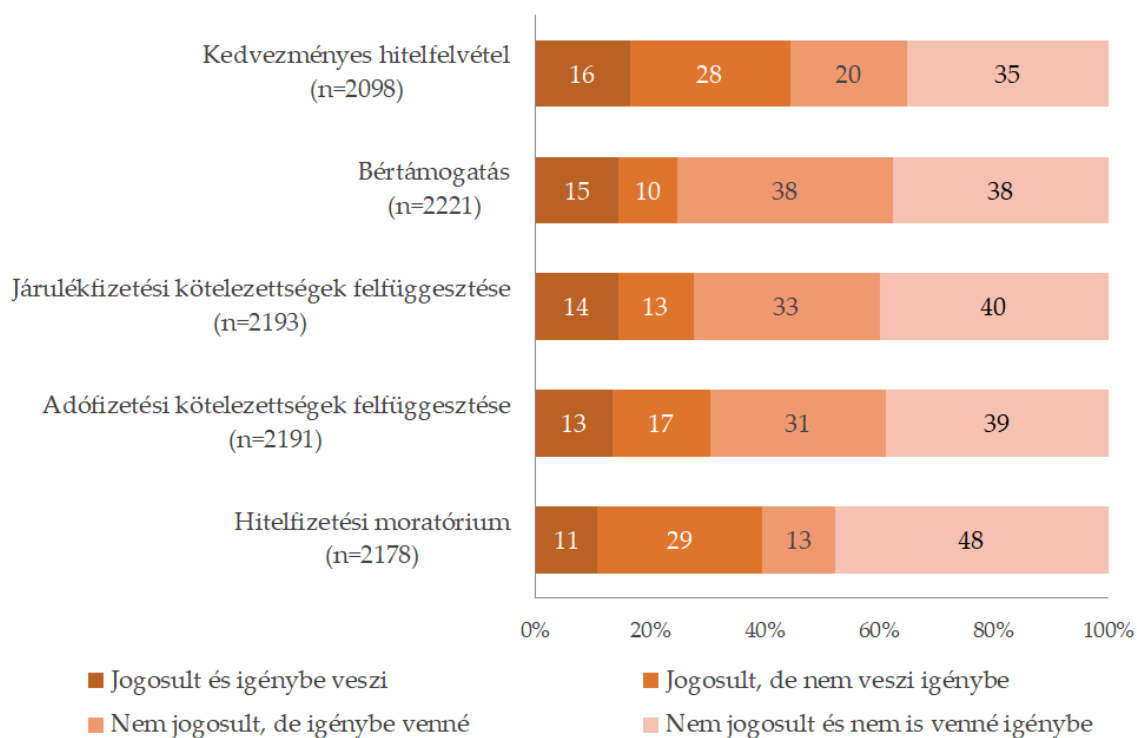
Forrás: GVI 2021

5. A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele

A koronavírus-járvány enyhítését célzó állami intézkedések kapcsán öt konkrét eszköz esetén vizsgáltuk a cégek jogosultságát, illetve az egyes eszközök igénybevételét a kutatás időpontjában, illetve az azt megelőző egy évben. 2021 áprilisában a legtöbb cég a kedvezményes hitel lehetőségét vette igénybe (16%), de a bértámogatás (15%), a járulékfizetés (14%), valamint az adófizetés felfüggesztésének igénybevétele (13%) is hasonlóan elterjedt volt a cégek körében. A legkisebb arányban (11%) a hitelmoratórium lehetőségével éltek a megkérdezett vállalkozások. A bértámogatás (38%), valamint a járulék (33%) és az adófizetési kötelezettség felfüggesztése (31%) az a három támogatási forma, amelyek esetében a legnagyobb azon cégek aránya, akik nem élhettek ezekkel a lehetőségekkel, pedig szerettek volna (5.1. ábra). A felvételt megelőző egy évben a bértámogatás igénybevétele volt a leggyakoribb (17%), míg a kedvezményes hitelfelvétel a legritkább (12%) (5.2. ábra).

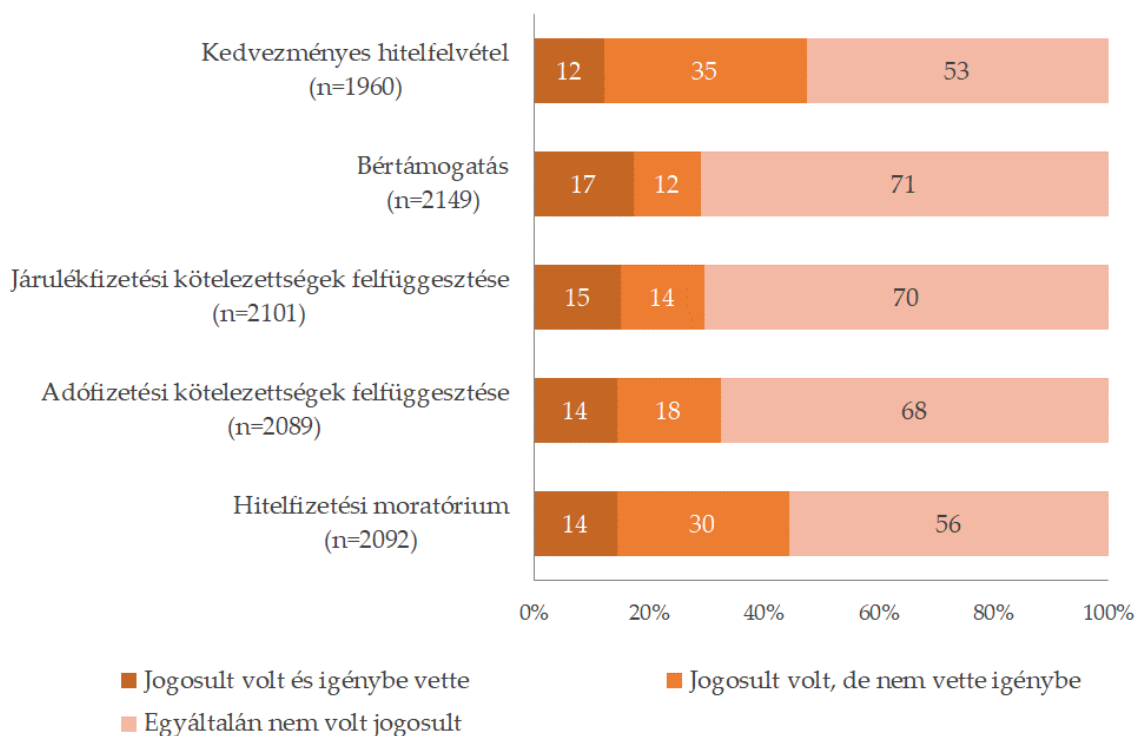
Az 5.1. és az 5.2. ábrán az is látható, hogy a vizsgált időszakban a vállalkozások legnagyobb arányban kedvezményes hitelfelvételre (2021 április: 44%, 2020 március–2021 március: 47%), illetve hitelfizetési moratóriumra (2021 április: 40%, 2020 március–2021 március: 44%) voltak jogosultak. A jogosultak közül előbbi nagyjából minden harmadik, utóbbit minden negyedik cég vette igénybe 2021 áprilisában. 2020. március és 2021. március között fordított volt az igénybevétele aránya: kedvezményes hitelt nagyjából minden negyedik, hitelfizetési moratóriumot pedig minden harmadik cég igényelt a jogosultak körében. Bértámogatásra, valamint az adó-, illetve a járulékfizetési kötelezettségek felfüggesztésére 2021 áprilisában a vállalkozások kicsivel több mint egynegyede volt jogosult, miközben ez az arány a kutatást megelőző egy év folyamán még egyharmad körüli volt. Az igénybevétele tekintve az látható, hogy nagyjából felük élt is ezekkel a lehetőségekkel.

5.1.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban, százalék

Forrás: GVI 2021

5.2.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között, százalék

Forrás: GVI 2021

Amennyiben a 2020. évi árbevétel alapján vizsgáljuk a 2021 áprilisában igénybe vett koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedéseket, akkor megállapítható, hogy valamennyi felsorolt támogatási forma esetén az árbevétel növekedésével csökken azon cégek aránya, amelyek, ha tehetnék (azaz jogosultak lennének rá) igénybe is vennék ezeket a lehetőségeket. Ez alól a tendencia alól kivételt jelentenek az 5 milliárd feletti árbevétellel rendelkező vállalatok, amelyek körében viszonylag magas a jogosultság esetén érdeklődést mutató cégek aránya. Továbbá az is látható, hogy kedvezményes hitelt leginkább az 50 millió forintnál nagyobb és a 2 milliárd forintnál kisebb árbevétellel rendelkező cégek vesznek igénybe. Ezen cégek legalább negyede vette igénybe ezt a támogatási formát, a 200–500 millió, valamint az 1–2 milliárd forint közötti árbevételt elérő vállalatok esetén ez az arány csaknem eléri az 50 százalékot. Az utóbbi két bevételkategóriába tartozó cégeknél – ellentétben a többi bevételkategóriába tartozó cég esetében tapasztaltakkal – az is látható, hogy a jogosultak több mint fele igénybe is veszi ezt a lehetőséget. A hitelfizetési moratórium igénybevétele az 1–2 milliárd forintos árbevétellel rendelkező cégek körében kiemelkedő (31%), a többi bevételkategória esetén 10 százalék körül alakult az igénybe vevők aránya. A többi támogatási forma (bértámogatás, adó- és járulékfizetési kötelezettségek felfüggesztése) esetén általában elmondható, hogy minél kisebb egy cég árbevétele, annál valószínűbb, hogy igénybe is veszi azokat (5.1. táblázat).

Két kivételtől eltekintve lényegében hasonló mondható el az elmúlt egy évben igénybe vett támogatási formák kapcsán: (1) csak az 1–2 milliárd forint közötti árbevételt elérő vállalatok esetén mondható el, hogy a jogosultak több mint fele igénybe is vette a kedvezményes hitel lehetőségét, (2) a bértámogatás az 1 milliárd feletti árbevétellel rendelkező cégek körében is igen népszerű volt (5.2. táblázat).

5.1.táblázat: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban a szerint, hogy mekkora volt a 2020-as éves nettó árbevétel, százalék

		Jogosult és igénybe veszi	Jogosult, de nem veszi igénybe	Nem jogosult, de igénybe venné	Nem jogosult és nem is venné igénybe	Összesen
Kedvezményes hitelfelvétel (n=2036)	50 millió alatt	13	25	22	39	100
	51-100 millió	27	38	13	21	100
	101-200 millió	25	38	14	23	100
	201-500 millió	45	40	5	10	100
	501 millió-1 milliárd	28	31	9	32	100
	1-2 milliárd	45	33	5	17	100
	2-5 milliárd	10	33	6	52	100
	5 milliárd felett	9	47	21	23	100
Bértámogatás (n=2158)	50 millió alatt	14	8	38	40	100
	51-100 millió	20	17	38	25	100
	101-200 millió	16	16	32	36	100
	201-500 millió	19	20	32	30	100
	501 millió-1 milliárd	13	10	29	48	100
	1-2 milliárd	14	22	27	37	100
	2-5 milliárd	11	25	15	49	100
	5 milliárd felett	6	4	28	62	100
Járadékfizetési kötelezettségek felfüggesztése (n=2128)	50 millió alatt	15	11	34	40	100
	51-100 millió	17	17	27	40	100
	101-200 millió	13	22	22	43	100
	201-500 millió	12	25	23	40	100
	501 millió-1 milliárd	9	14	24	52	100
	1-2 milliárd	5	26	13	56	100
	2-5 milliárd	5	24	12	59	100
	5 milliárd felett	3	28	30	39	100
Adófizetési kötelezettségek felfüggesztése (n=2126)	50 millió alatt	14	15	33	39	100
	51-100 millió	14	22	25	38	100
	101-200 millió	11	26	18	45	100
	201-500 millió	11	28	20	41	100
	501 millió-1 milliárd	4	23	22	51	100
	1-2 milliárd	3	30	12	54	100
	2-5 milliárd	4	51	11	33	100
	5 milliárd felett	2	30	28	40	100
Hitelfizetési moratórium (n=2118)	50 millió alatt	10	24	14	52	100
	51-100 millió	15	40	8	36	100
	101-200 millió	9	38	8	44	100
	201-500 millió	11	65	1	24	100
	501 millió-1 milliárd	12	49	1	37	100
	1-2 milliárd	31	49	5	15	100
	2-5 milliárd	12	44	3	41	100
	5 milliárd felett	10	15	17	59	100

Forrás: GVI 2021

5.2.táblázat: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között a szerint, hogy mekkora volt a 2020-as éves nettó árbevétel, százalék

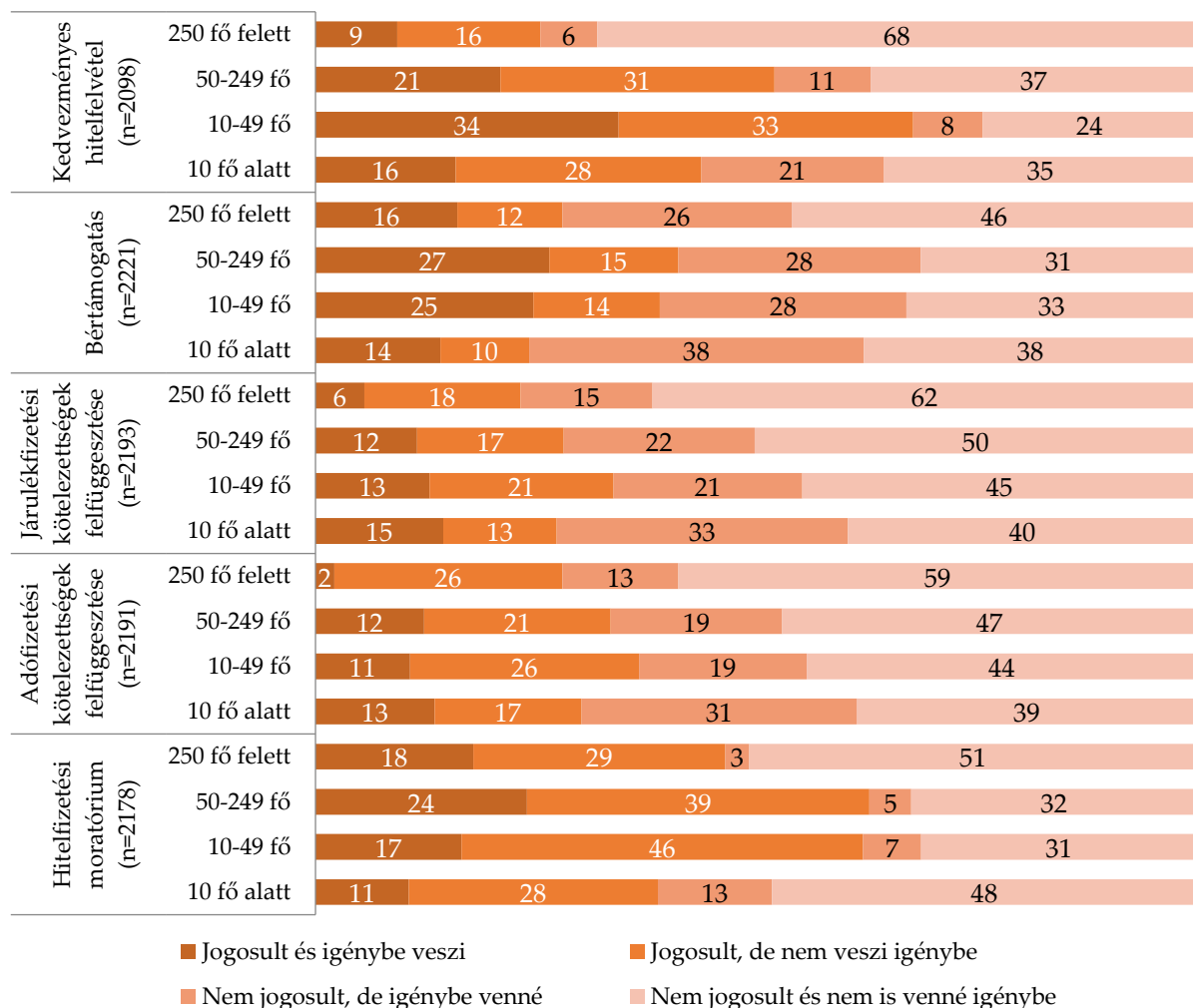
		Jogosult volt és igénybe vette	Jogosult volt, de nem vette igénybe	Egyáltalán nem volt jogosult	Összesen
Kedvezményes hitelfelvétel (n=1910)	50 millió alatt	8	32	59	100
	51-100 millió	25	46	29	100
	101-200 millió	19	45	36	100
	201-500 millió	37	47	16	100
	501 millió-1 milliárd	24	41	35	100
	1-2 milliárd	39	35	26	100
	2-5 milliárd	9	58	33	100
	5 milliárd felett	12	29	59	100
Bértámogatás (n=2093)	50 millió alatt	15	10	75	100
	51-100 millió	29	19	52	100
	101-200 millió	25	13	63	100
	201-500 millió	22	26	52	100
	501 millió-1 milliárd	18	13	69	100
	1-2 milliárd	37	24	39	100
	2-5 milliárd	20	47	33	100
	5 milliárd felett	16	9	76	100
Járadékfizetési kötelezettségek felfüggesztése (n=2047)	50 millió alatt	15	12	73	100
	51-100 millió	20	20	60	100
	101-200 millió	12	22	66	100
	201-500 millió	15	32	53	100
	501 millió-1 milliárd	4	18	78	100
	1-2 milliárd	6	30	64	100
	2-5 milliárd	5	49	46	100
	5 milliárd felett	3	29	68	100
Adófizetési kötelezettségek felfüggesztése (n=2034)	50 millió alatt	15	15	70	100
	51-100 millió	13	25	61	100
	101-200 millió	10	26	64	100
	201-500 millió	11	38	52	100
	501 millió-1 milliárd	7	33	61	100
	1-2 milliárd	6	32	62	100
	2-5 milliárd	7	51	42	100
	5 milliárd felett	4	31	65	100
Hitelfizetési moratórium (n=2041)	50 millió alatt	13	26	62	100
	51-100 millió	22	42	36	100
	101-200 millió	11	39	50	100
	201-500 millió	23	57	20	100
	501 millió-1 milliárd	22	52	26	100
	1-2 milliárd	36	48	16	100
	2-5 milliárd	20	60	20	100
	5 milliárd felett	12	14	75	100

Forrás: GVI 2021

Létszámkategória szerint a vizsgált támogatások legnagyobb arányban a kis- és középvállalkozásokat érintették, a nagyvállalatok és a mikrovállalkozások kisebb arányban voltak jogosultak az említett támogatási eszközök igénybevételére mind 2021 áprilisában, mind az azt megelőző egy évben. Megállapítható az is, hogy a kutatás időpontjában – a hitelfizetési moratórium és a bértámogatás kivételével – rendre a nagyvállalatok körében volt a legkisebb az igénybe vevők aránya. Azon cégek aránya pedig a mikrovállalkozások körében kiugró, akik szeretnék volna igényelni az egyes támogatási formákat, azonban nem voltak jogosultak rá (5.3. ábra).

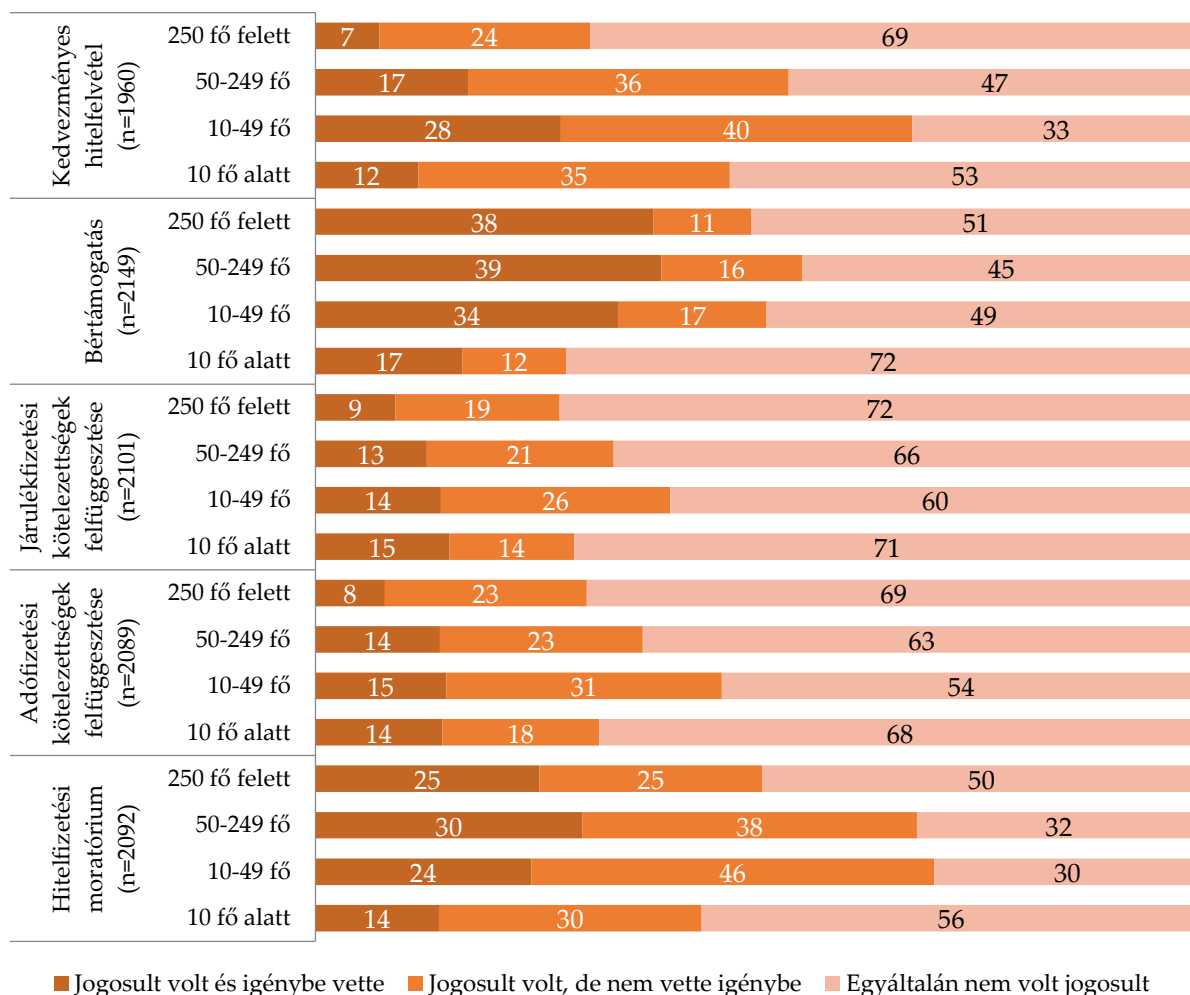
Ha a 2020. március és 2021. március közötti időszakot vizsgáljuk, akkor az intézkedések többsége esetén csak kisebb eltéréseket találunk létszámkategóriák szerint. Egy lényeges különbség emelhető ki: a bértámogatás igénybevétele ekkor még csak a mikrovállalkozások körében volt kifejezetten ritka (17%), a 250 fő feletti vállalatok csaknem négytizede (38%) élt ezzel a lehetőséggel (5.4. ábra).

5.3.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban létszámkategóriák szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

5.4.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között, létszámkategóriák szerint, százalék

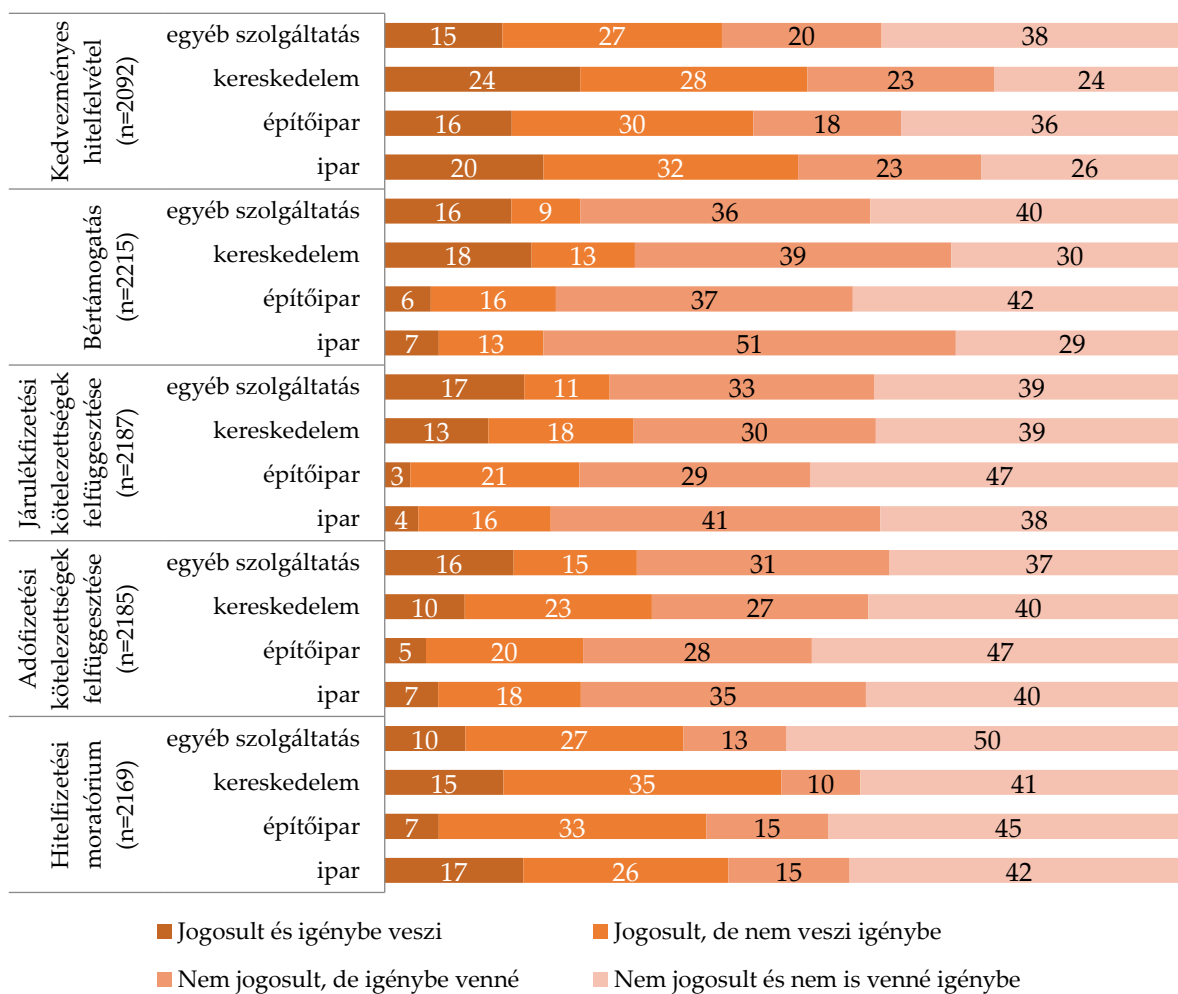
Forrás: GVI 2021

Ágazatok szerint vizsgálva, legkevésbé az ipari és az építőipari cégek voltak jogosultak a járvánnyal kapcsolatos állami támogatási formákra 2021 áprilisában és az igénybevétel is körükben a legritkább. Ezzel szemben a kereskedelmi és egyéb szolgáltatási területen működő vállalatok nagyobb arányban voltak jogosultak a támogatásokra, és ezzel összhangban nagyobb arányban is vették igénybe őket a kutatás időpontjában. Kivételt képez ez alól a kedvezményes hitelfelvétel lehetősége, illetve a hitelfizetési moratórium, amelyet az ipari (és kereskedelmi) vállalatok igényeltek legnagyobb arányban (5.5. ábra).

A kutatást megelőző évben némi eltérés figyelhető meg az ágazati bontás szerint a jogosultság és az igénybevétel tekintetében is. A kedvezményes hitelre, valamint a hitelfizetési moratóriumra való jogosultság az egyéb szolgáltatási szektor cégei körében volt a legalacsonyabb, míg a bértámogatásra való jogosultság az építőipari, az adó és a járulékfizetési kötelezettség felfüggesztésére való jogosultság az ipari vállalatok körében. Az ipari cégek a hitelfizetési moratóriumot magasabb, az adófizetési kötelezettségek felfüggesztését

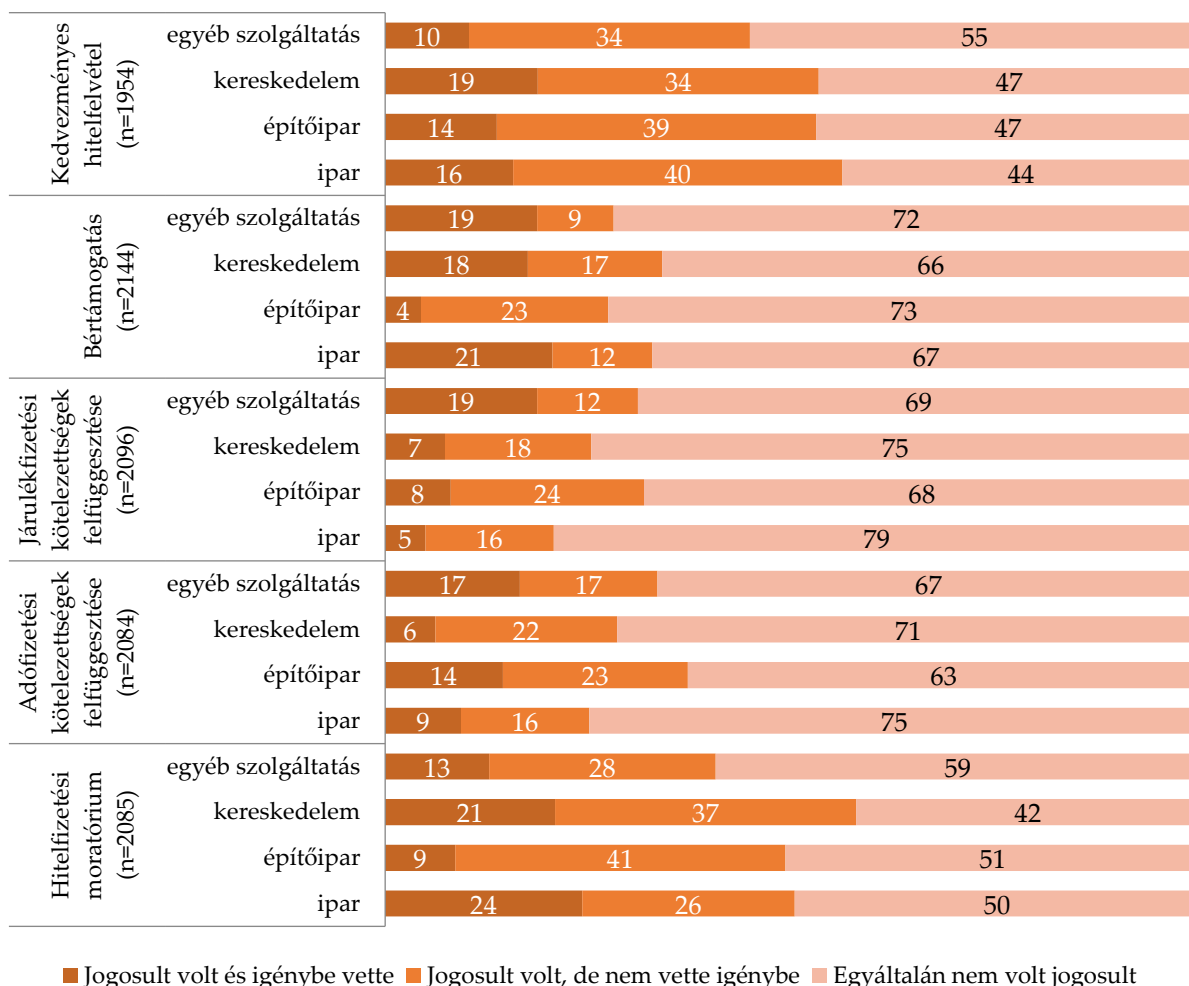
alacsonyabb arányban vették igénybe az elmúlt egy évben, mint 2021 áprilisában. Az építőipari vállalkozásokra a hitelfizetési moratórium és a bértámogatások igénylése is kevésbé volt jellemző. A kereskedelmi cégek a hitelfizetési moratórium, az egyéb szolgáltatást nyújtó vállalatok pedig a járulékkötelezettségek felfüggesztésének lehetőségével éltek a többi cégnél gyakrabban (5.6. ábra).

5.5.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban ágazatok szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

5.6.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között, ágazatok szerint, százalék

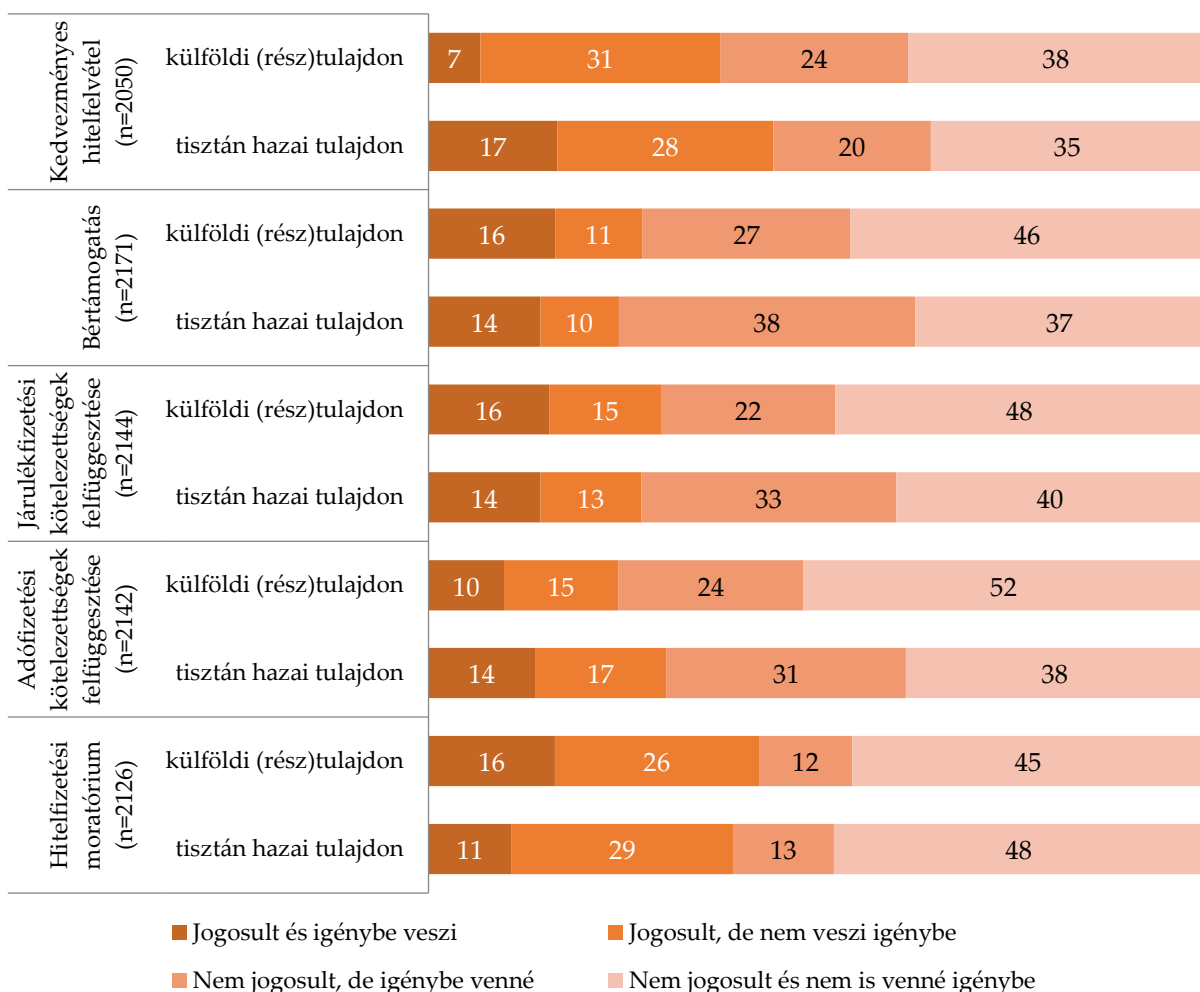

Forrás: GVI 2021

Az 5.7. és az 5.8. ábrák alapján általánosságban elmondható, hogy a hazai tulajdonban lévő vállalkozások nagyobb aránya jogosult kedvezményes hitelfelvételre és az adófizetési kötelezettség felfüggesztésére, mint a külföldi (rész)tulajdonban lévők, s ezek kapcsán magasabb az igénybevétel aránya is esetükben (igaz, a különbségek nem jelentősek). A leglényegesebb különbség a kedvezményes hitelfelvétel esetében figyelhető meg, ahol is a tisztán hazai tulajdonban lévő és a (részben) külföldi tulajdonú vállalkozások között 8–10 százalékpontos különbség figyelhető meg a vizsgált időszakban a hazai tulajdonban lévők javára. A kedvezményes hitelfelvétel, valamint a hitelmoratórium kapcsán az is elmondható, hogy ezen intézkedések esetében a legmagasabb azon cégek aránya, amelyek bár jogosultak lettek volna, mégsem vették igénybe ezeket. A 2021 áprilisára, valamint a 2020 március és 2021 március közötti időszakra vonatkozóan a tendenciák nagyrésze ugyanaz, egyedül a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégek bértámogatása kapcsán látható jelentősebb különbség: míg 2021 áprilisában a (részben) külföldi kézben lévő cégek 16 százaléka vett igénybe bértámogatást, addig a korábbi időszakban jóval többen, 28 százaléka.

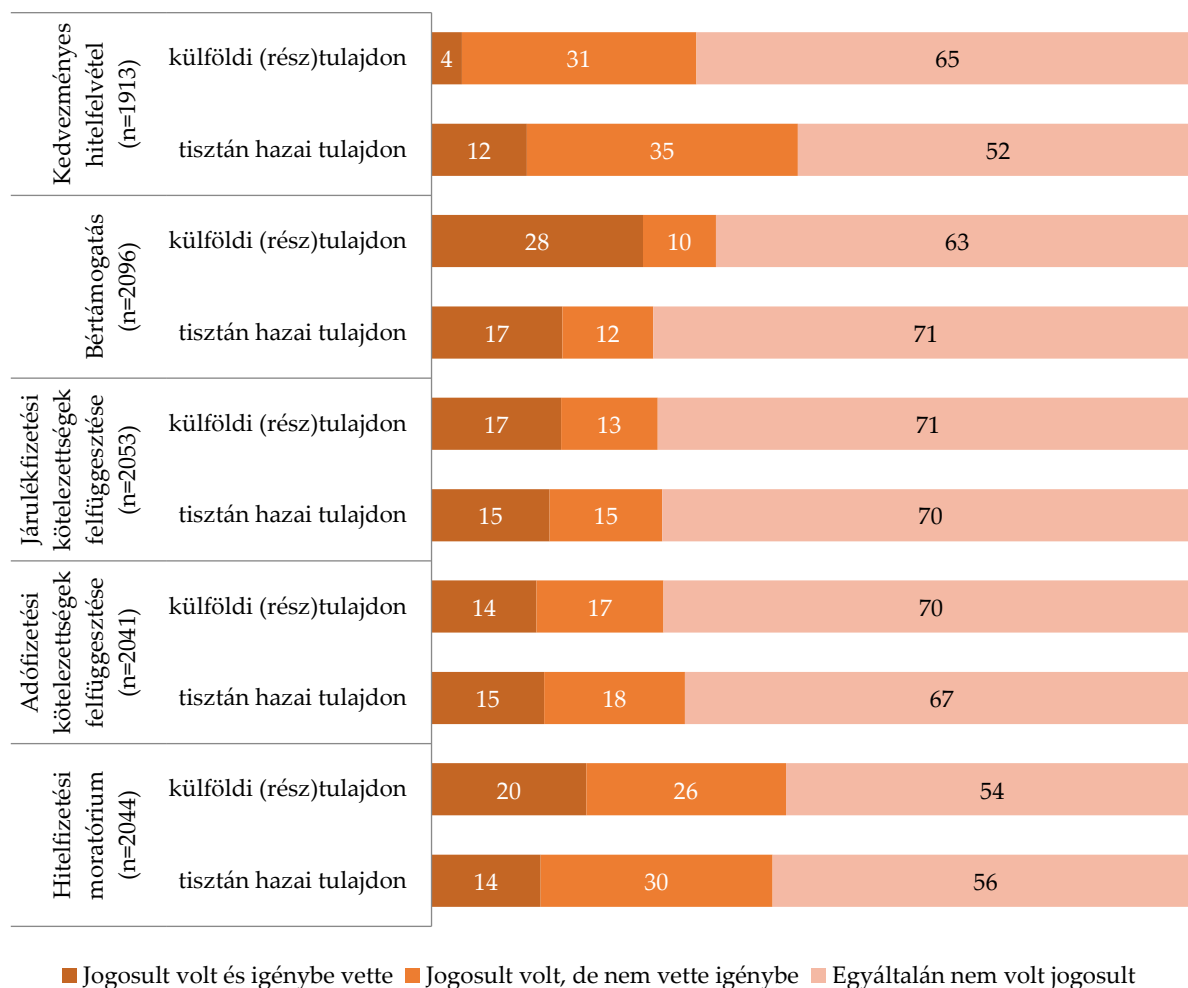
Jogosultság fennállása esetén a hazai tulajdonú cégek leginkább bértámogatást (38%), valamint a járulék (33%), illetve az adófizetési kötelezettség felfüggesztését (31%) vennék igénybe, míg a (részben) külföldi kézben lévők a bértámogatást (27%), a kedvezményes hitelt (24%), illetve az adófizetési kötelezettség halasztását (24%). Összességében elmondható, hogy a tisztán hazai tulajdonban lévő cégek körében magasabb azon vállalkozások aránya, amelyek, ha tehetnék igénybe vennék a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami segítséget, ez alól csak a kedvezményes hitelfelvétel jelent kivételt, ahol is a külföldi (rész)tulajdonban lévő vállalatok körében tapasztalható magasabb érdeklődés (24% vs. 20%) (5.7. ábra).

5.7.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2021. áprilisban tulajdonszerkezet szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

5.8.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések igénybevétele 2020. március és 2021. március között, tulajdonszerkezet szerint, százalék

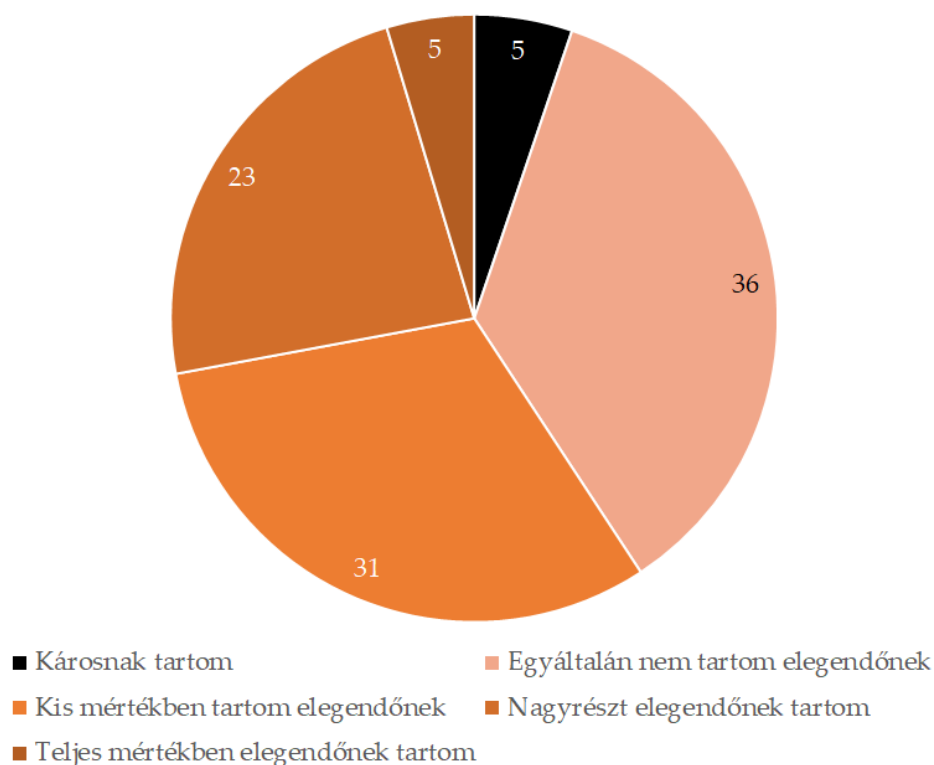

Forrás: GVI 2021

6. A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése

A koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak mérséklésére irányuló eddig bevezetett állami intézkedésekben való részesedés mellett az intézkedésekkel való elégedettséget is vizsgáltuk. A cégek több mint egyharmada (36%) egyáltalán nem tartja elegendőnek, sőt 5 százalékuk kifejezetten károsnak tartja az intézkedéseket. Több mint háromtizedük (31%) kis mértékben, kevesebb mint egynegyedük (23%) nagyrészt elegendőnek tartja az intézkedéseket, míg mindössze 5 százalékuk nyilatkozott úgy az állami intézkedésekről, hogy teljes mértékben elegendőnek tartja azokat.

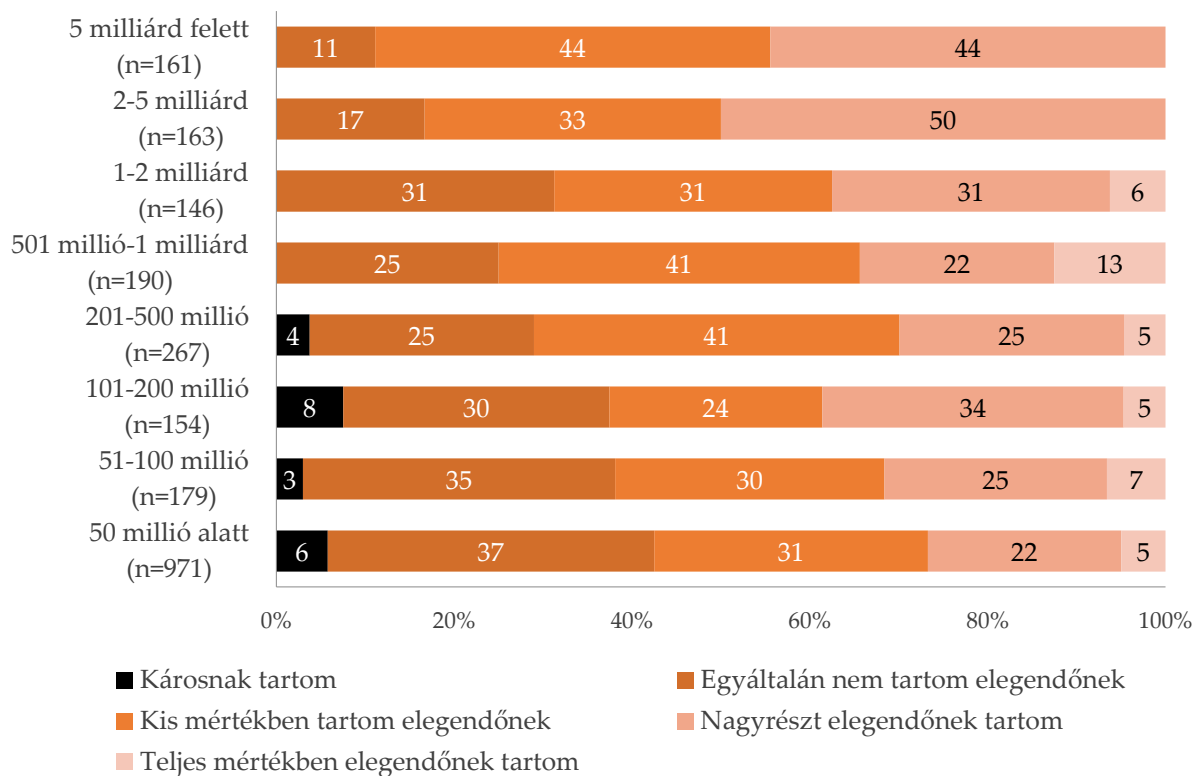
6.1.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban, százalék, N=2301

Forrás: GVI 2021

Az állami intézkedések fogadtatásáról általánosságban az mondható el, hogy az árbevétel növekedése együtt jár az intézkedések kedvezőbb megítélésével. Ugyanakkor a két legnagyobb árbevételi kategóriában lényegében nem fordult elő olyan vállalat, amely teljes mértékben elegendőnek ítélte volna az intézkedéseket.

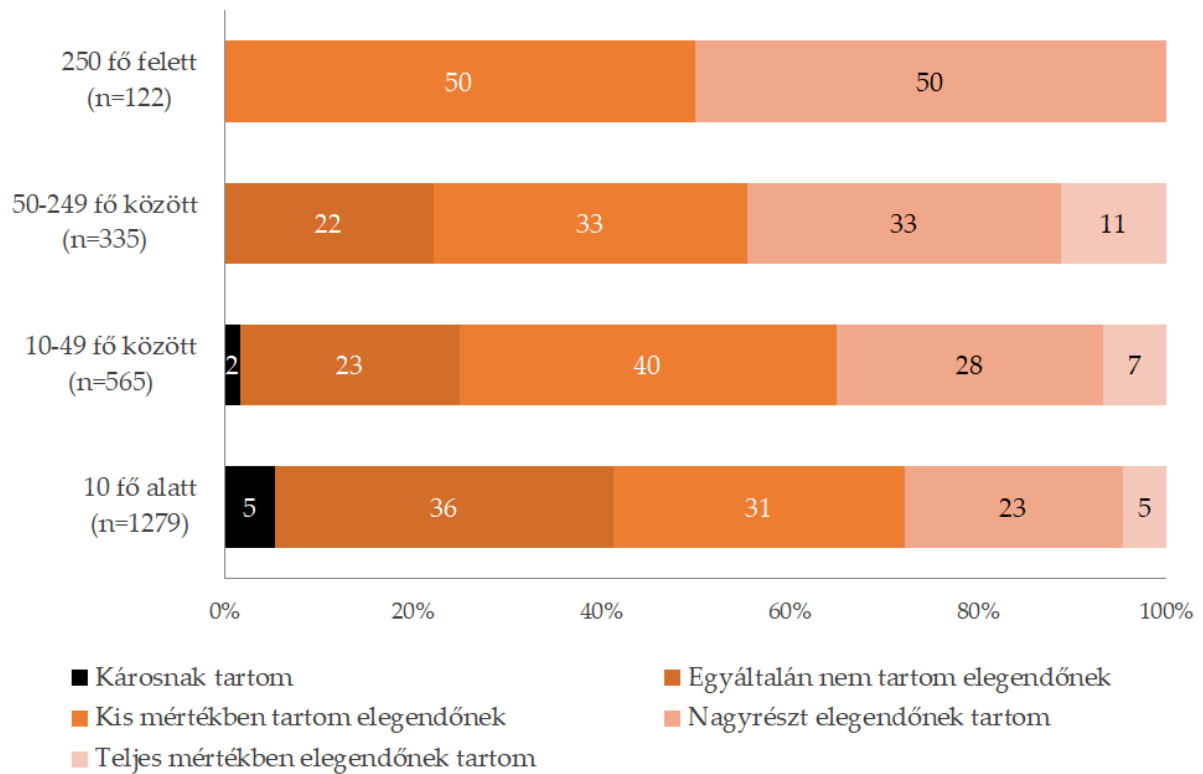
6.2.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban a szerint, hogy mekkora volt a 2020-as éves nettó árbevétel, százalék

Forrás: GVI 2021

A válaszok alapján az is kijelenthető, hogy a nagyobb létszámmal működő cégek valamivel kedvezőbbnek ítélik meg a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedéseket, mint a kisebb létszámmal működők. Leginkább a 10 fő alatti mikroállalkozások értékelése esetében érhető tetten a nagyobb fokú elégedetlenség.

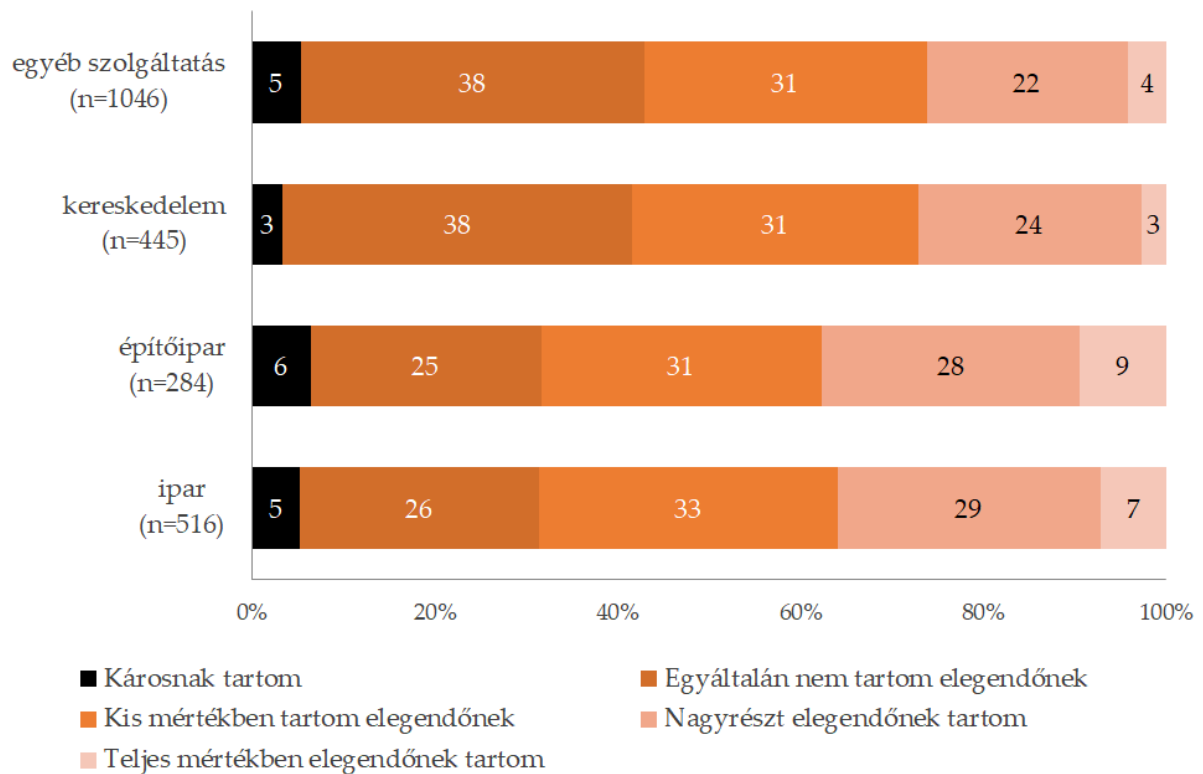
6.3.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban, létszámkategória szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

A kereskedelemben és az egyéb szolgáltatási szektorban tevékenykedő vállalatok némiképp pesszimistábban értékelik az eddigi állami intézkedéseket, mint az ipari, építőipari cégek. Ezt jól mutatja, hogy az előbbiek körében lényegesen magasabb azok aránya, akik egyáltalán nem tartják elegendőnek az intézkedéseket, s jelentősen kisebb azoké, akik nagyrészt vagy teljes mértékben elegendőnek tartják azokat.

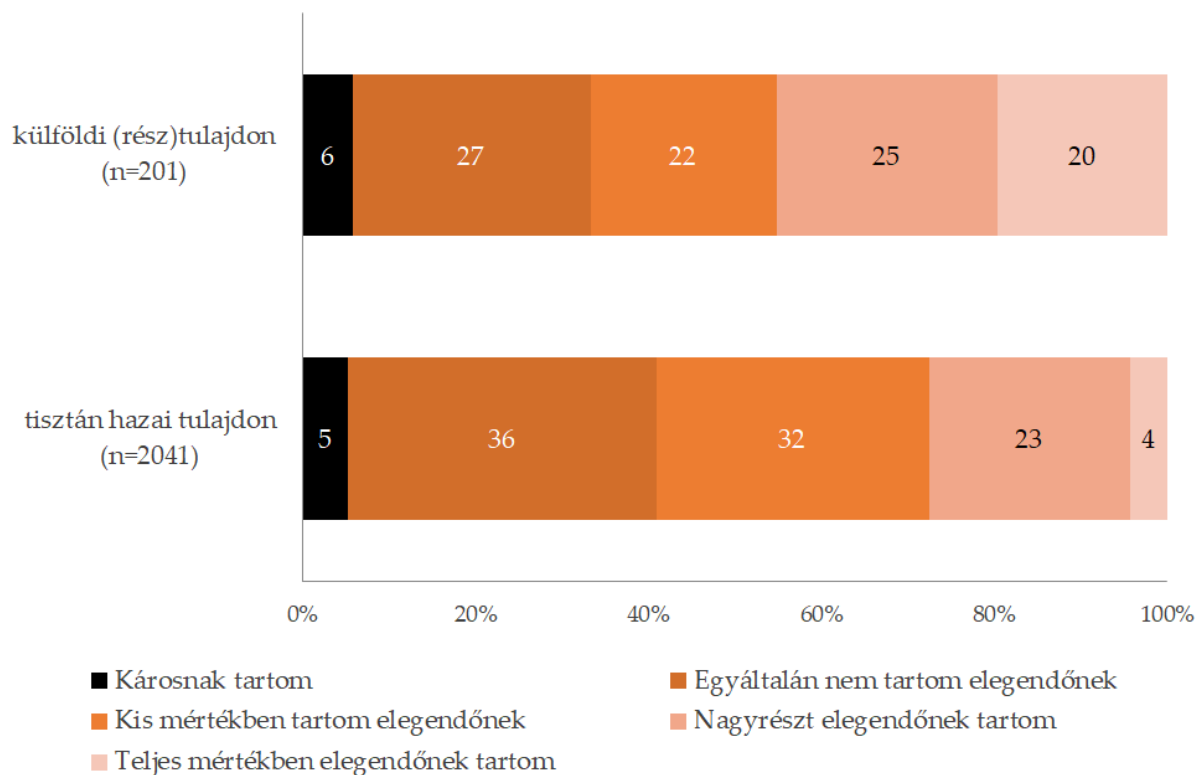
6.4.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban, ágazat szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

Tulajdonszerkezet szerint vizsgálva a kérdést egyértelműen kimutatható a tisztán hazai tulajdonú cégeknek a (részben) külföldi tulajdonban lévő vállalatokhoz képesti nagyobb fokú elégedetlensége. Ez főleg abban nyilvánul meg, hogy előbbiek körében lényegesen magasabb azok aránya, amelyek egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben tartják elegendőnek az intézkedéseket, s jelentősen alacsonyabb azoké, amelyek teljes mértékben elegendőnek tartják azokat.

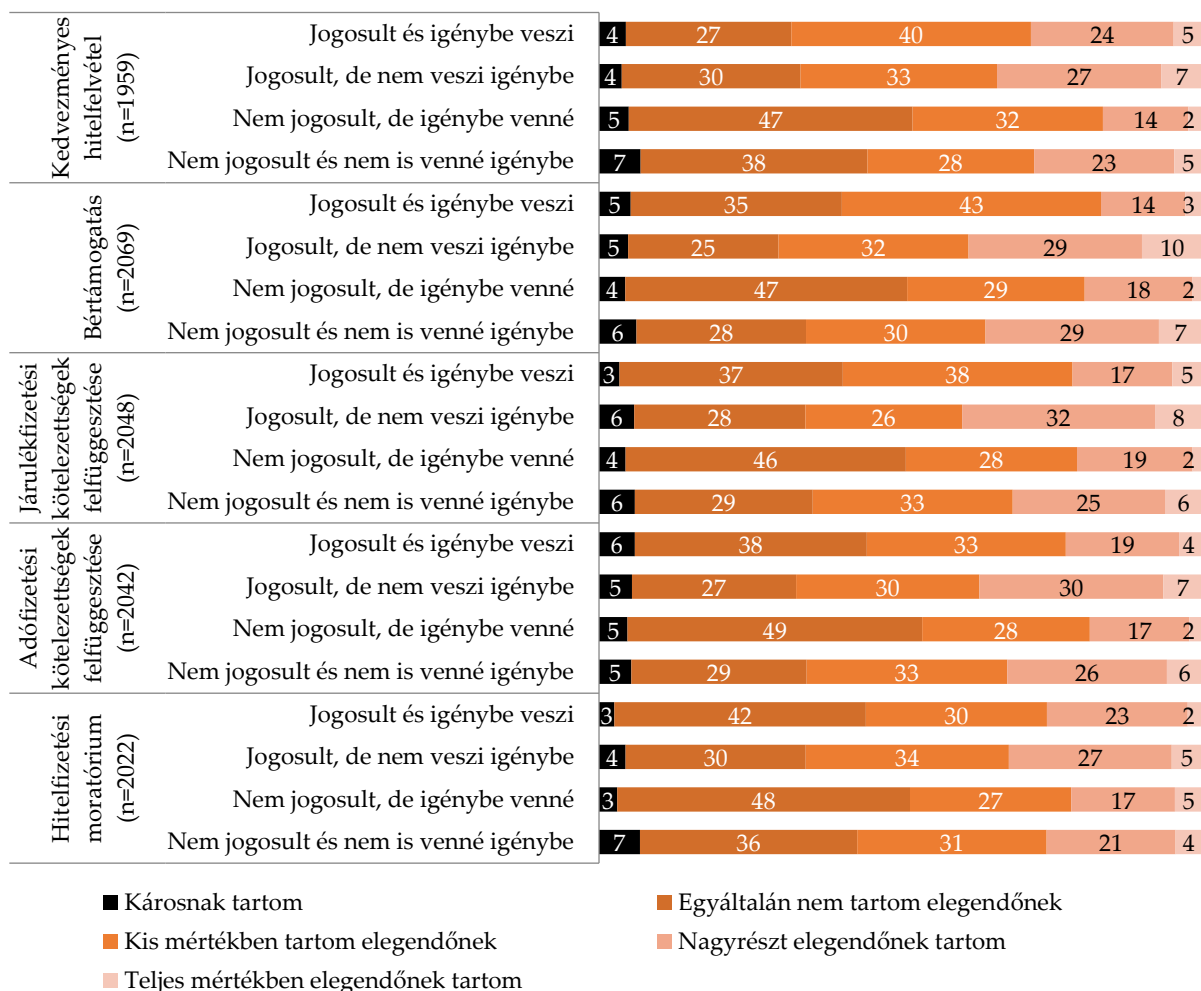
6.5.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban, tulajdonszerkezet szerint, százalék

Forrás: GVI 2021

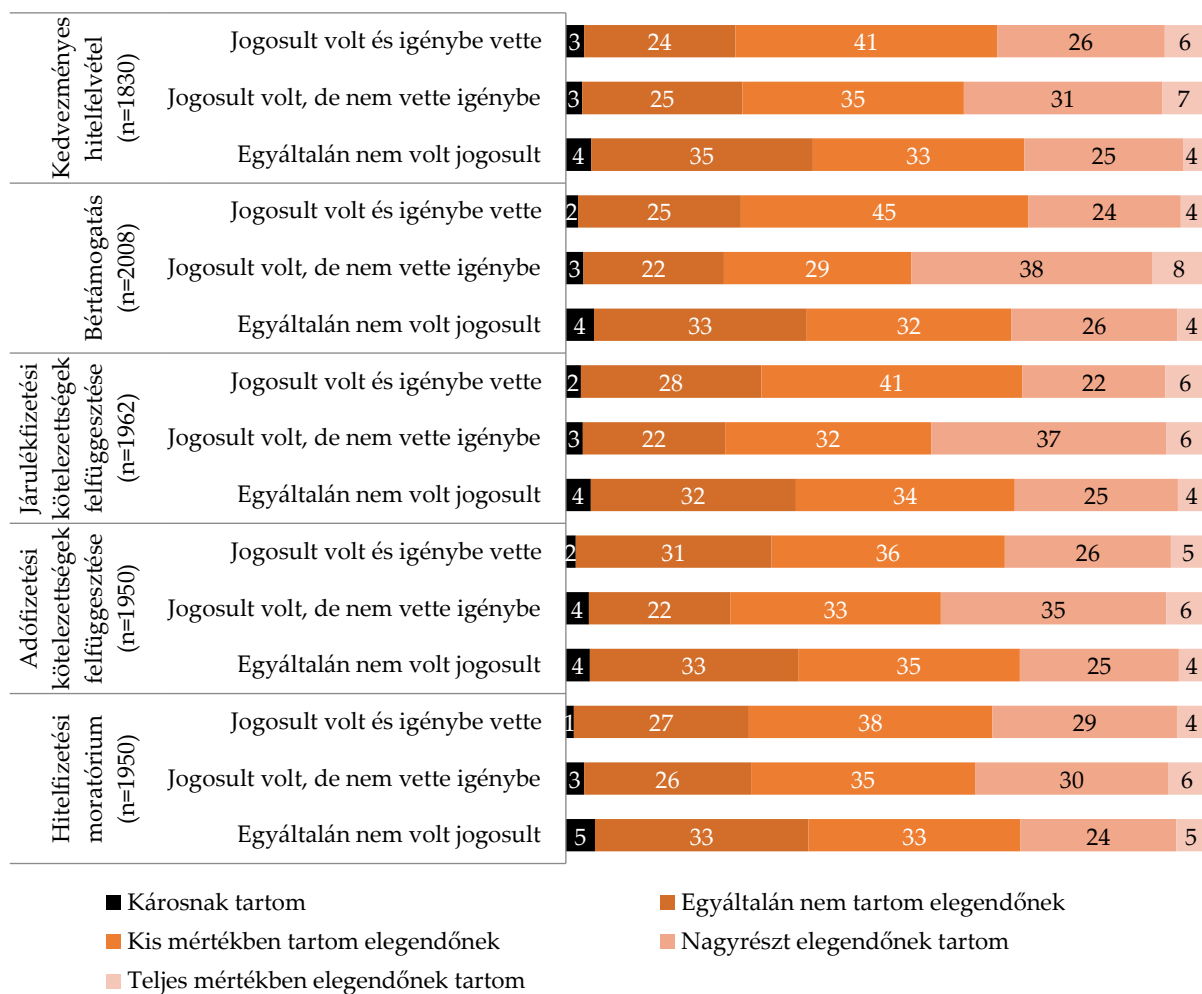
Amennyiben az egyes állami intézkedésekre való jogosultságot és azok igénybevételét összevetjük a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos eddigi állami intézkedések általános értékelésével, akkor az látható, hogy a felsorolt intézkedésekkel 2021 áprilisában azok a cégek voltak a legelégedetlenebbek, amelyek nem jogosultak ugyan, de igénybe vennék az adott segítséget (6.6. ábra), illetve azok, amelyek 2020 március és 2021 március között egyáltalán nem voltak jogosultak az intézkedések igénybevételére (6.7. ábra). A vizsgált időszak egészét tekintve (azaz 2021 áprilisára és a 2020 március és 2021 március közötti időszakra vonatkozóan is) a kedvezményes hitelfelvételi lehetőség kivételével nagyobb mértékű a kedvezőtlen értékítélet az állami segítséget igénybe vevők körében is. A legkedvezőbb értékelés azon cégek körében tapasztalható, amelyek nem veszik igénybe a lehetőségeket (jogosultságtól függetlenül).

6.6.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban a szerint, hogy ekkor igénybe vettek-e valamilyen támogatási formát, százalék

Forrás: GVI 2021

6.7.ábra: A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos állami intézkedések megítélése 2021. áprilisban a szerint, hogy 2020. március és 2021. március között igénybe vettek-e valamilyen támogatási formát, százalék

Forrás: GVI 2021